ئەوانەی
پەیامەکەیان گەیاند

ڕاستی بەهادین مەجید

بەناوی

خودا ئامانج لە کۆکردنەوەی ئەم بابەتانە تەنها سوود گەیاندنە بە خوێنەری بەڕێز

بۆوە ئاماژە بە هیچ سەرچاوەیەک نەکراوە چونکە زۆری خاڵاندوە و پێشتڕش باڵو کرابوونەوە بەبێ کۆکردنەوەی ماوەیەکی ئاماژەدان بە سەرچاوە .

ناسنی (پێشەوا مولبڵ وادڵعی) — ڕهحمەتی خوای لێبێت — بەکورتی.

ناوی مولبڵی کوڕی هادی کوڕی مولبڵی وادڵعە ؛ ناسراوە بە شێخ مولبڵ وادڵعی — ڕهحمەتی خوای لێبێت.

-

پێشەوا و فەرموودەناس و شەرع زان ؛ەکێکە لەزاناڵانی ئەهلی سونە لە والێتی ەمەن ؛ دامەزرێنەری لوتابخانەی (ر ح ث دا ال ِدُ) لە دهماچی والێتی ەمەن ؛ زانستی شەرعی لەالەن کۆمەڵێن لە زاناڵانی والێتی ەمەن و والێتی سعودڵا بەدهست هێناوە ؛ەگن بووە لوتابەکانی شێخ ئبن باز و لە شێخ ئەلبانی — ڕهحمەتی خواڵان لە جامعەی ئسالمی مەدنە.

لێبێت -

جامع

چەندُن نوسراو و پەرتووکی بەسوودە خاو لەواز :) ال
هنی ه

الصحُح قَ الم در) (ا خر من الِفت (ا ص ح سَند
وه م ج َنة) وه ل ح الم من

أسبا ب زول) وه جمع ُبن الصالُحن قَ سَبَر) (َفضائِح و صا
الُن (ال ال وه ِئح
) وه (ذَم سؤَلة) ؛ زۆر پەرتووکی تر.
الم وه

له ساڵی ئ ی کۆچی بەرامبەر ساڵ ی مُالدی گوند
به ی له ی

دهماجی سەربه پارێزگای صەعدهی والّتی ُەمەن لەداُن
بووه.

وه له ساڵ ێ ی کۆچی بەرامبەر ساڵ ێ ی مُالدی لە جدهی
والّتی سعودًا کۆچی دواُی کردووه ؛ وه گۆڕستانی عەدلی شاری مەککە
نێژراوه .

ناسُنی (پێشەوا ئبن عوثْمٌن) — ڕەحمەتی خوای لێبێت — بەکورتی.

ناوی موحەممەدی کوڕی صالحی کوڕی موحەممەدی کوڕی سولەُمانی
کوڕی عبدالرحمن ی عوثْمٌنی ؛ بە ئبن عوثْمٌن تەمُمٌە ناسراوە —
ڕەحمەتی خوای لێبێت. -

پێشەوا و شەرع زان و ڕاڤەوان ؛ُەکێکە لە لوتاُبەکانی شێخ ناصر سەعدی
و شێخ عبدالعزُز ابن باز و شێخ موحەممەد ئەمُن شنمُطَ — ڕەحمەتی
خواُان لێبێت - ؛ُەکێکە لە پێشەوا و زاناُانی ئەهلی سوونە لەو سەردەمەدا
؛ بانگەوازی بۆ توحُد و سوننەت کردووه ؛ نەهی شُرن و بُدعە لە وه
کردووه ؛ ُەکێن بووه ئەندامانی دهستەی زاناُانی سعودًا ؛ وه لە وه
سەرۆکی کۆمەڵەی لەبەرکردنی لورئانی ُپرۆز بووه.

خاوهنی چەندُن پەرتووکی بەسوود و ناوداره لەوان : (ل مِ ُد ه المَو ال على
كتا ب حُد) وه شرح ممِنع على زادِ المستَ ْمِنع إل ْبداع قَ ُّ (ال ال) وه (ا ُّبان
(أ ول قَ ال ّفسُر) وه (ص ٌموِنة شرح ال َب

کما خطر اإلبِتداعِ) وه ل الشرعِ و) ؛ وه زۆ پەرتووکی تر.
ر

له ساڵی أ ی کۆچی بەرامبەر ساڵ 33 ی له پارێزگای
به ی مُالدی
عوثُزهی والّتی سعودُا له دأن بووه.

وه له ساڵ ئ ی کۆچی بەرامبەر ساڵ ء ی مُالدی
به ی بەهۆی
شێریەنجەی لۆڵۆن لەتەمەنێ ساڵی له شاری جدهی والّتی کۆچ
1 سعودُا ی
دواُی کردووه.

ناسُنی (پێشەوا ثُن باز) — ڕەحمەتی خوای - بەکورتی.
لێبێت

ناوی عبدالعزُز ی کوڕی عبدهللا ی کوڕی بازه ؛ به ئُبن باز — ڕهحمه‌تی خوای لێبێت. - ناسراوه

پێشه‌وا و لازی و شه‌رع زان ؛ موفتی شانشُنی عه‌رهبی سعودی ؛ وه

سه‌رۆکی دهسته‌ی زاناُانی سعودًا ؛ وه سه‌رۆکی به‌ڕێوهبه‌ردنی گه‌وره

لێکۆڵێنه‌وهی زانستی و فه‌توا ؛ وه سه‌رۆکی مه‌جمه‌عی ئُمهی ئُسالمی ؛ وه

خاوهنی خه‌اڵتی مه‌ڵن فه‌ُصه‌ل بۆ خزمه‌تکردنی ئُسالم.

پێشه‌وا ئُبن باز - ڕهحمه‌تی خوای لێبێت - خاوهنی چه‌ندُن نوسراو و

په‌رتووکی به‌سوودە له‌وانه : (َنوا ِلض سالم) (ا ِّح ُر من دع) ا ِل وه ا ِإل وه وه

(ُأصول اإُلمان) وه (ا َفوا د ج ِّلة ق َ مباحث ض َّة) حک ِئ ال ال ا َفر وه (أ ام

صال المرُض) ؛ زۆر په‌رتووکی تر. وه

له ساڵی ـ ی کۆچی به‌رامبه‌ر ساڵ 3 ی مُالدی شار به ی له ی

رُاض ی واڵتی سعودًا له دا ُن بووه.

وه له ساڵ ی کۆچی به‌رامبه‌ر ساڵ 33 ی مُالدی به ی 3 له

نه‌خۆشخانه‌ی مه‌ڵن فه‌ُصه‌ل له طائ کۆچی دوا ُی

کردووه

ناسُنی (پێشه‌وا ئه‌لبانی) — ڕهحمه‌تی خوای لێبێت — به‌کورتی.

ناوی موحەممەدی کوڕی نوحی کوڕی نەجاتی کوڕی ئادهمی ئەشمودری

ئەلبٌانە ؛ (دمحم ناصر الدٌن االلبانی) ناسراو — ڕهحمەتی خوای لێبێت - .

پێشەوا و فەرموودهناس ؛ٌەکُکه لەزانا دٌار و ناسرهوهکانی سەردهم لە

زانستی فەرموودهدا ؛ سەردانی زۆرێن لەوالٌتانی کردووه بۆ بانگەوازی

کردن و وانه وتووه لەوان : والٌتی سعودٌا و لەتەر و کووهٌت و مُصر و

ئُمارات و ئُسبانٌا و ئُنجُلتەرا و ئەلمانٌا و ئوستورالٌا و لوبنان.

خاوهنی چەندُن نوسراو و پەرتووکی ناودار و لەوانە : سا ۆ
بەسوودە (ل ة

س
اأَلحادِ ث صح و ضعُفة) صحُح ضعُ الَ ُ و الَ ه
حة ال وه (و ر ب ۆ ر ب
ال
(وه) ر ء ال ُلل) (ا مرأة ِمة) (ِ ف ّ رة) ؛ زۆ
وا وه ل الم ل وه ۆ مهُ ال س وه ر

س

پەرتووکی تر.

له ساڵی ئ ی کۆچی بەرامبەر ساڵ ئ3 ی مُالدی
له
به ی
ئوشمودرهی پُاتەختی کۆنی ئەلبانُا له دانُ بووه.

وه له ساڵ ئ ی کۆچی بەرامبەر ساڵ 33ئ ی مُالدی
به ی 3 لەشاری

عەممانی پُاتەختی والّتی ئوردون له تەمەنی 71 ساڵی کۆچی دوای کردووه

ناسُنی (پێشەوا موحەممەدی کوڕی عبدالوهاب) — ڕهحمەتی خوای لێبێت

- بەکورتی.

ناوی موحەممەدی کوڕی عبدالوهابی کوڕی سولەُمانی تەمُمُه - ڕهحمەتی خوای لێبێت. -

زانا و پێشەوای ئەهلی سوننه ؛ سەرخەری تەوحُد و سوننەت ؛ لەناوبەری شُرن و بُدعه.

لەخێزانێکی شارهزا و خواناس پێگەشتووه ؛ باوکی شەرع زان و لازی بووه ؛ باڵێرشی بەهەمان شێوه.
وه

لەتەمەنی منداڵی هەموو لورئانی ڕۆژی لەبەر کردووه ؛
کەسێکی
پێگەشتوو و زۆرهن بووه ؛ لەنوسۆن و لەبەرکردندا زۆر خێرا بووه.
وه

بانگەوازی خەڵکی کردووه بۆ تەنها خواپەرستی و لە شەڕن دوورکەوتنەوه

بۆخوادانان ؛ وه بانگەوازی کردوون بۆ دهست لورئان و گرتن بە سونەت

و دوورکەوتنەوه لە بُدعه و خورافُات.

خاوهنی چەندٛن نوسرا و پەرتووکی لەوانە : پەرتووکی : کتاب
بەسوودە (ب
الله وحُد) (ضل سالم) ـِـ ل جاهِـلة) ش ط صال
وە فَ اإل وە (ئ ال وە (ر ـِة و
م و ال
سا
أركانُها) وە (كشـ شُبهات) ؛ زۆر پەرتووکی تر.
ال وە

لە ساڵی ـُـٔ ی کۆچی بەرامبەر ساڵ ـُـ1 ی مُالدی شار
بە ی لە ی
عۆمُنەی والّتی سعودًا لەدا ٛن بووە.

وە لە ساڵ ـِـٔ ی کۆچی بەرامبەر ساڵ ـُـ13 ی مُالدی شار
ی بە ی لە ی
درعُەی والّتی سعودًا لەتەمەنی 3 ساڵی بەهۆی نەخۆشی کۆچی دوا ٛی
کردووە

ناسُنی (ئُمامی ئُبن جەوزی) — ڕەحمەتی خوای لێبێت - بەکورتی.

ناوی عبدالرحمن ی کوڕی عەلی کوڕی موحەممەدی لورهُشی تەُمی

بەکڕُە ؛ نازناوی ئەبو ؛ بە ئُبن جەوزی بەهۆی بوونی
لفەرجە ناسراوە

درەختی جەوز - گوێز - لەناو حەوشەی شاری واسُط
ماڵەکەُان لە ؛

ئەوترێت لە هُچ شوێنێکی ئەم شارەدا درەختی جەوز جگە
نەبووە

لەحەوشەی ماڵی ئُبن جەوزی نەبێت — ڕەحمەتی خوای لێبێت —
بۆُە ئەم

نازناوهی لێندراوه ؛ وهللا أعلم.

پێشەوا و فەرموودەناس و مێژووناس و زانای مەزهەبی حەنبەلی ؛
کەسێکی کاڕگەر لە وتار و ئامۆژگاری و نووسُندا ؛ ڕەهچەڵەکی بۆ
موحەممەدی کوڕی ئەبو بەکری صدُك - ڕەزای خوای
دەگەڕێتەوە
پەروەردگاڕان لێێت. -

خاوەنی چەندُن پەرتووکی ناودار و بەسوودە لەوانە پەرتووکی : زاد
(
المسُر ق ع ْل ِم التَ ْفسر) خ المُرآن (الموضوعات من
وە (َنواس) وە
االَحادُث المرفُوعات) وە (صَفتُ ال ص ْف َوة) وە (تَ ْل ِبُس ْ ِبُلس) وە (ز ُر ا خ
ُ ْت ال م ْم ِدس) وە (التَ عظ زۆر پەرتووکی تر.
ْ بصرة ق ال َو) وە

له ساڵی ۆ ی کۆچی بەداد دواون بووە.
له له

وە لە ساڵ ۆ ی کۆچی هەر بەداد کۆچی دواوی
ی 31 له کردووە

ناسنی (ئیمامی ئبن ماجە) — ڕەحمەتی خوای بەکورتی.
لێبێت —

ناوی موحەممەدی کوڕی ەزدی کوڕی ماجەی ؛ ناسراوە بە
لەزوونە

ئبن ماجە - ڕەحمەتی خوای لێبێت.
-

پێشەواو فەرموودەناس و ڕاڤەوان و مێژووناس ؛ەکێکە لە
پێشەواانی

زانستی فەرموودە لە ئەهلی لەزۆن ؛ بۆ بەدەست هێنانی کۆچ
فەرموودە ی

کردووە بۆ بەصرە و بەداد و شام و مصر و و ؛ و
مەککە مەدینە خاوەنی

ەکێن لە پەرتووکە گرنگ و ناسراوەکانی بەناوی ن
فەرموودەە (ن ِإ
بن
س

ماجە) ؛ وە جگ لەم پەرتووکە تەفسیری لورئان و پەرتووکی
ە خاوەنی

مێژووە.

لە ساڵی ۳ ی کۆچی لەزۆن دواون بووە.
لە لە

وە لە ساڵ ۱ ی کۆچی لەزۆن کۆچی دواوی
ی لە کردووە

ناسُنی (ئُمامی ئەبو داود) — ڕەحمەتی خوای لێبێت. - بەکورتی.

ناوی سولەیُمانی کوڕی ئەشعەثی کوڕی ئُسحاله ؛ بە ئەبو داود ناسراوە — ڕەحمەتی خوای لێبێت. -

هەکێکە لە پێشەواُانی زانستی فەرموودە ؛ بۆ بەدهست هێنانی زانست و فەرموودە چۆته واڵتی خوراسان و بەداد و دُمەشك و کوفە و مُصر.

وەهُەکێکە لە کوتاپەکانی ئُمامی ئەحمەدی کوڕی حەنبەل - ڕەحمەتی خوای لێبێت. -

خاوهنی چەندٌن نوسراو و پەرتووکی لەزانستی و ئُمه
بەسوودە عەٌلدە و
فەرموودە ؛ وانە پەرتووکی : (الَبعث و شور) وە ن أِبَ داود)
الُبخ (س َن وە (
المرا سٌل) وە (و ٌ سوخ) ِ ل ٱلُسُنَّوة (أصحاب شع
ٱلناسخ ال ن وە (ئ) وە َبة
ا
م ل
) وە جگ لەمانەش.
ە

لە سالّی ٔ ی کۆچی لەشاری سجستانی والّتی ئەفَانستان دأُن
لە بووە.

وە لە سالّ ی ٔ ی کۆچی بەصرە کۆچی دواٌی
لە کردووە

ناسٌنی (ئُمامی نەسائً) — ِرهحمەتی خوای بەکورتی.
لّیّیت —

ناوی ئەحمەدی کوری شوعەٌبی کوِری عەلی نەسٌائە ؛ نازناوی
ئەبو

عبدالرحمن ە ؛ وە ئُمامی نەسائً ناسراوە - ِرهحمەتی خوای
بە لّیّیت. -

ُەکێکە لە زانا و پّیشەواٌانی زانستی فەرموودە لەتەمەنی منداّلی
؛ بەدوای

بەدهست هێنانی زانست و فەرموودە کەوتوو ; بۆ بەدهست هێنانی
ە زانست

کۆچی کردووە بۆ والّتی خوراسان و ُحجاز و و شام و
عٌراق جەٌزرەی

: پەرتووکی (س َن

هندی چەندٌن پەرتووکی ناودار و بەسوودە خ عەربی و او مُصر.
لەوانە
ٱلنسائ ال ك ْبری) وە (س َنن صری) وە (ل صحا َبة) ٱلنسائ ال َضا ِئ ال وە (
الض فاء و م روكُن) وە (ضا ِئل وە (و جماعة) ال ن المُرآن) االمامةُ ال ؛ وە
جگە لەمانەش.

لە ساڵی ئ ی کۆچی شاری نەسا لەواڵتی خوراسان لەدا ُن لە بووە.

وە لە ساڵ ی کۆچی مەککە لە ە کۆچی دوا ُی کردووە

ناسُنی (ُتمامی ترمذي) — ڕەحمەتی خوای لێبێت — بەکورتی

ناوی موحەممەدی کوڕی عُسای کوڕی سەورەتی کوڕی موسا ُە ؛ نازناوی

ئەبو عُسا ُە ؛ وە بە ترمذي ناسراوە - ڕەحمەتی خوای لێبێت. -

ۆەکێکە لە پێشەوااُنی زانستی و کەسێکی خاوهن متمانە فەرموودە زانست

بووە ؛ بۆ بەدهست هێنانی زانست و فەرموودە سەردانی واڵتی خوراسان و عُراق و حُجازی کردووە.

پێشەوا ئبن و کەثُر — ڕهحمەتی خوای لێبێت – فەرموۆەتی ترمذ ي :

ۆەکێکە لە پێشەوااُنی زانستی فەرموودە وە خاوهنی چەند پەرتووکێکی

ناوداره ؛ : پەرتووكً (ا جا — پێشی دهوترێ سَنَن ـَ ـً ال ّ ْر = ذ ي م لەوانە ل مع وە

) وە (ا ش ل حم ِدٌة (س ء صحا َبة جگ لەمانە ل م الم) وە أ م ال) وە ە ش. ا ـِئ

پەرتووکی (ال جامع) لەناودارتڕن پەرتووکەکاُنەتی و ۆەکێکە لەم شەش

پەرتووکەی زاناُان بۆی دهگەڕێنەوە.

لە ساڵی ٢ ٣ ی کۆچی ترمذ لە باشوور لە ئۆزبەکستان لە ی دااُن بووە.

وە لە ساڵ ١ ٣ ی کۆچی لە ترمذ لەتەمەنی 1 ساڵی کۆچی دواُی کردووە

ناسُنی (ئُمامی موسلم) — ڕهحمەتی خوای بەکورتی لێبێت —

ناوی موسلمی کوڕی حەجاجی کوڕی موسلمی نەیسابوورە - ڕەحمەتی
خوای لێبێت - ؛ەکێکە لەلوتاڵبەکانی زانای فەرموودەناس ئیمامی بوخاری
— ڕەحمەتی خوای — ؛ پەرتووکەکەی (صحیح مسلم) لەدوای
لێبێت وە
پەرتووکی (صحیح بخاري) ڕاستڕن پەرتووکە لە پەرتووکەکانی فەرموودە.
ئیمامی موسلم — ڕەحمەتی خوای لێبێت — خاوەنی چەندین پەرتووکی
فەرموودە و زانستی ؛ وان پەرتووکی : (ع صحیح
فەرموودەکە لە ە الجامع ال —
ناسراو بە - صحیح مسلم (ا نی و سمآء (المسند) ح) وە ل أألَ ك) وە (الطبعات) ؛ جگە لەمانەش.
وە ە
لە ساڵی ی کۆچی نەیسابوور لە دایک بووە.
لە

وه له ساڵ ێ ی کۆچی نەسابوور بەهۆی نەخۆشی کۆچی دوای
ی له
کردووه

ناسُنی (نُمامی طەحاوی — ڕەحمەتی خوای - بەکورتی)
لێێت

ناوی ئەحمەدی کوڕی موحەممەدی کوڕی سەالمەی ئەزدی طەحاوُە ؛

نازناوی ئەبو جەعفەرە ؛ بە طەحاوی - ڕەحمەتی خوای
. – وە ناسراوە لێێت

پێشەوا و شەرع زان و خاوەن متمانە ؛ لەخێزانێکی خواناس و شارەزا لەدُن

پێ گەُشتووە ؛ داُکی ئافرەتێکی زۆر شارەزا لەدُن و خوشکی
موزەنی بووە. بووە نُمامی

پێشەوا ذەهەبی — ڕەحمەتی خوای لێێت — فەرموُوەتی : پێشەوا طەحاوی
کەسێکی شەرع زان و ئاللّ و تێگەُشتوو بووە.

وە پێشەوا ُئبن و کەُثر — ڕەحمەتی خوای — فەرموُوەتی :
لێێت پێشەوا

طەحاوی خاوەنی چەندُن پەرتووکی ؛ ُەکێ لەوکەسانەی
بەسوودە وە کە کە
جێگای متمانەن و باوەرپێکراون.

هەندێن لە نوسراو و پەرتووکەکانی پێشەوا لەوا پەرتووکی : (
طەحاوی ە

ال مُدةُ ال ط وُّة) خ الُلَمآء) ُا س و ج عة
ح وە (ِنال وە (ن ال َة ال م قً
ا ا

ال ِم دة) (اَلْمرآ ِئض) ک ب ڕُخ) ؛ جگ لەمانە
وە وە (ا اَلْمَا وە ە ش.

لە ساڵی ِ ی کۆچی گوندی طەحاوا مُصر لە دا ُن
لە لە بووە.

وە لە ساڵ ِ ی کۆچی مُصر کۆچی دوا ُی
لە کردووە

ناسُنی (ئُمامی طەبەری) — ڕەحمەتی خوای - بەکورتی
لێبێت

ناوی موحەممەدی کوڕی جەڕُری کوڕی ؛ بە ئُمامی
ەڕُدە ناسراوە

طەبەری — ڕەحمەتی خوای
لێبێت. -

پێشەوای ڕاڤەوانانی

پێشەوا و ڕاڤەوان و مێژووناس و شەرع زان ؛ بە لوڕئان ناسراوە.

خاوەنی چەندُن نوسراو و بەرتووکی بەسوودە ؛ لەوانە پەرتووکی : (جامع ال ُبان عن َتؤُوْل آي المُرآن) وە (نارُخ و مُطون) وە (صرُح السّنة ألُ َمِرم) وە (آدا ب ألُنُوس (آ ب م سن) زۆر پەرتووکی تر.) وە دا نا وە

له ساڵی ێ ی کۆچی شاری ئاملی پُاتەخی طەبەرستان دا ُن له له بووە.

وە له ساڵ ێ ی کۆچی بەداد کۆچی دواُی ی له کردووە

(ناسُنی (ُمامی ذههەبی) — ڕەحمەتی خوای لێبێت — بەکورتی)

ناوی شەمسەددُنی کوڕی موحەممەدی کوڕی ذههەبی ؛ ناسراوە بە ئەحمەدە

— ڕەحمەتی خوای لێبێت. -

پێشەواو فەرموودەناس و مێژووناسی ُسالم ؛ ُەکێکە لە لوتُبەکانی شێخی ُسالم ُبن و تەُمُە - ڕەحمەتی خوای لێبێت. -

خاوەنی چەندُن پەرتووکی ناسراو و بەسوود ؛ : (النّار خ ُبر) ال ە لەوانە

وە (س عال ِم النّ َبال ء کت ب الکبآ ِئر (العُ ْبُو ل ً ِ النّار) ُر أ) وە (ا) وە (ل ِل وە (

ِ ُمزا ن ل ً ْمِد ل) (َنهدُب هدُب) ؛ زۆر پەرتووکی
تر. اإلعِدا الّرجا وه الله وه

له ساڵی 1 ی کۆچی شارێکی نزُن دُمەشك لەداُن
له بووه.

وه لەساڵی 17 ی کۆچی والّتی شام کۆچی دواُی
له کردووه

ناسُنی (ُنمامی ُبن و کەُتر) — ِرهحمەتی خوای بەکورتی
لێێت —

ناوی ُنسماعُلی کوڕی عومەری کوڕی کەُتڕی ؛ ئەبو
دُمەشمُه نازناوی

ُنمدائه ؛ به ُبن و کەُتر ناسراوه.
وه

پێشەواو فەرموودەناس و ڕاڤەوان و شەرع زان ؛ ەکێکە لە لوتاڵبەکانی شێخی ئسالم ئبن وتەمە - ڕەحمەتی خواڵان لێبێت. -

خاوەنی چەندێن پەرتووکی ناودار و بەسوودە ؛ پەرتووکی : (سەرنَجْ لەوانە

الُمرآ ن ظ — ناسراو تەفسُری ئبن و کەثُر) وە (الِبدا و الِنّهاَ ال ُم بە ُة ُة)

وە (اّلتِکمُل قَ ال جرحِ و ء ل) (ا ّ◌رِةُ ُّة) (الباء الَث ُدُ وە ل س الَن وە ث َب

الحِ ُث) ؛ وە جگە لەمانەش.

لە سالّی ◌ً1 ی کۆچی شاری مەجدەلی والّتی دالُن لە شام لە بووە.

وە لە سالّ ◌ً11 ی کۆچی لەتەمەنی 1 ساڵُدا لەدُمەش کۆچی دوالُی

کردووە ؛ لەتەُنش گۆڕی شێخی ئُسالم ُئبن و تُەمُە نێژراوە

ناسُنی (ئُمامی نەوەوی) — ڕەحمەتی خوای لێبێت - بەکورتی

ناوی ُەحُای کوڕی شەرهفی کوڕی موورری کوڕی حەسەنە - ڕەحمەتی

خوای لێبێت - ؛ نازناوی ئەبو زهکەرُیاُە ؛ ناسراو بە وە ە نەوەوی.

پێشەوا و شەرع زان و فەرموودەناس و شارهزا لەزمانی عەرهبی ؛ وە

لەدُارتڕن چەندُن فەلُهەکانی مەزهەبی شافُعی ؛ خاوەنی

ُەکێکە زانا و
پەرتووکی ناودار و بەسوودە.

لەوانە ؛ پەرتووکی : (المِ ج فَ صحُحِ مسِلم رُا
ْنها شرح) وە (ض
الصاِلحُن) وە (اأَلَـْرَبعُون وُّة) م ج الطاِلبُن و عمدةُ
الّنَ و وە (ْنها المِْفتُن)
وە (اأَلَـْذكار مُنتخب من سِـُّد ر) ؛ زۆر پەرتووکی تر.
ال كالِم اأَلَـْبرا وە

لە ساڵی ئ ی کۆچی لەشاری (نەوا) لەوالّتی شام لەدأُن
بووە.

وە لەساڵی 1 ی کۆچی ساڵی لە نەوا کۆچی
لەتەمەنی دوأی
کردووە

ناسُنی (ئُمامی ئەحمەدی کوڕی حەنبەل) – ڕەحمەتی خوای لێبێت – بەکورتی

ناوی ئەحمەدی کوڕی موحەممەدی کوڕی حەنبەلی شەیْبانە - ڕەحمەتی خوای لێبێت — نازناوی باوکی عبدهللاٌ ە ؛ ناسراوە بە ئُمامی ئەحمەدی کوڕی حەنبەل.

پێشەواو شەرع زان و فەرموودەناس ؛ چوارهم پێشەواُانی ئەهلی پێشەوا لە سوننە و ؛ خاوهنی مەزهەبی حەنبەلی ئُمهی ُنسالمی ؛ جەماعە لە کەسێکی زۆر زانا و ڕەوشت بەرز و تەلوادارببووە ؛ ئُمامی شافُعی – ڕەحمەتی خوای لێبێت — فەرموُوەتی : لەبەدداد دهرچووم هُچ کەسێکم لەدوای خۆم جێ نەهێشت وهن ئەحمەدی کوڕی حەنبەل لەخواترستر و زاناترێت. !

هەندێن لە نوسراو و پەرتووکەکانی ؛ لەوانە پەرتووکی : (سَند) الم وە (أُصول ال سَّنة) وە هد) وە (ل صحابة) وە (الرد جهَ (الز فَضاِئ ال على ال مّة و الزناِدل ة) (العَلل معرَفةُ ال ل) ؛ جگ لەمانە وە و ّرجا وە ە ش.

لە ساڵی ی کۆچی بەدداد داُن بووە.
لە لە

وه له ساڵ ێ ی کۆچی لەڕۆژی بەداد کۆچی دواێ
جومعەدا لە
کردووە

ناسُنی (ئُمامی شاڤُعی) — ڕەحمەتی خوای - بەکورتی لێێت

ناوی موحەممەدی کوڕی ئدرُسی کوڕی عەبباسە ؛ نازناوی ئەبو عبدهللاُ ە

؛ ناسراوە بە ئُمامی شاڤُعی — ڕەحمەتی خوای لێێت. -

پێشەوا و شەرع زان ؛ سێیەم پێشەوا لەپێشەواُانی ئەهلی سونتە و جەماعە

لەزانستی ئُمهی ئُسالمُدا ؛ دامەزرێنەری زانستی (أُصول الِفْمە) ؛

وە

پێشەوا لە زانستی تەفسُر و زانستی ؛ ئُمامی - ڕەحمەتی
فەرموودە ئەحمەد

خوای لێێت - : شافعی وهن بۆ دونیا ؛ وه وهی فەرموویەتی خۆرواڵە ن
تەندروست باشی وا ە بۆ خەڵن. !

هەندێن لە نوسراو و پەرتووکەکانی ؛ لەوانە : پەرنووکی (اأَلُـِّم) وە (
الّرسالَةُ المَـِد مةُ) وەّ رسا َلة دةُ) (ِ إخِتالال الح ِدُث) وە حکام
(ال الج ِد وە (أ
المُرآن) وە (ِ إ ل ِ حسان) جگ لەمانەش.
ْبطا إل ت وە ە

س

لە سالی ی کۆچی لەززهی والّتی شام لەدا ن ؛ پاشان بووە
لەتەمەنی دووسالّی دا کی دهُبات بۆ مەککە ؛ لەتەمەنی حەوت سالّی هەموو
لورئانی پُرۆز لەبەر دهکات.

وە لە سالّ ی کۆچی بەهۆی نەخۆشی لە مُصر کۆچی دوا ی
کردووە

ناسُنی (ئُمامی مالُن) — ڕهحمەتی خوای بەکورتی لێێت —

ناوی مالُکی کوڕی ئەنەسی کوڕی مالُکی کوڕی ئەبوعامُرە - ڕهحمەتی
خوای لێێت - ؛ باپرهیڵ ەکێکە لە زاناُانی تابُعُن و فەرموودهی لە گەورە
کۆمەڵێن سەحابە گێڕاوهتەو - ڕهزای خوا ان
ە لێێت. -

پێشەوا و شەرع زان و ناس ؛ دووهم ئُمامەکانی ئەهلی فەرموودە ئُمام لە

سوننە و جەماعە ئُمهی ئُسالمُدا ؛ کەسێکی ناسراوبووە بە زانستی زۆر لە

و شارهزا لە فەرمودهکانی پێغەمبەری خوا ﷺ.

خاوهنی پەرتووکی (الـ◌ـَ طؤ) ئەم لەسەرهتاُەمُنی و پەرتووکە کۆکراوهی

فەرموودهکانی پێغەمبەری خواُە ﷺ : وە ناودارترُن و راستڕُنی لە

پەرتووکەکانی فەرموودهُە ؛ ئُمامی شافُعی — ڕەحمەتی خوای لێبێت —

فەرمۆەتی : هُچ پەرتووکێن نُە لەدوای پەرتووکی خوای پەروهردگار ڕاستربێت لە پەرتووکی طەئی ئُمامی — ڕەحمەتی خوای لێبێت - موه مألن .

وه لەنوسراو و پەرتووکەکانی بڕێن لە : پەرتووکی (رد علی دڕّة ال الم)

وه (حسا م ر زمان منـ ل مر) (الَه س ﷺ ر ب رآن) ب ـد ال و ـاز الم وه ْف ـر الم وه ا

جگە لەمانەش.

لە ساڵی 3 ی کۆچی شاری مەدُنە داُن بووە. لە لە

وه لە ساڵ 1 ی کۆچی لەشاری کۆچی دواُی و ی 3 مەدُنە کردووه لە

گۆڕستانی بەُلع نێژراوە

ناسُنی (ئُمامی ئەبو حەنُفە) - ڕهحمەتی خوای بەکورتی لێێت —

ناوی نوعمانی کوڕی ثابتی کوڕی مەزروبانە - ڕهحمەتی خوای لێێت — نازناوی ئەبو حەنُفەُە.

زانا و شەرع زان و خاوهنی مەزهەبی حەنەفی لە ئُمهی ئُسالمی.

ئُمامی ئەبو حەنُفە - ڕهحمەتی خوای -ُەکێکە لە نابُغەکان ؛ لێێبێت

ئەوترێت بەکۆمەڵێن لە هاوهاڵ – ڕهزای خواُان - گەُشتووە لەوانە ئەنەسی کوڕی مالُن. ن لێێبێت

لە نوسراو و پەرتووکەکانی بڕێن لە : پەرتووکی (الِفْمهُ اْلأك َبر) وه (الَعالِم و اْلمَعّلم) وه (الِفْمهُ اْلَبسط خ ر صحاَبة) گنا) وه (کتاب إِثا ال وه (ب

الجا مع) کۆ ا ْألَ سط جگ له مانەش.
وە (ا ْو) وە ە
ب

له ساڵی 7 ی کۆچی کوفە لەدایک بووە.
له

وە له ساڵ ◌ ی کۆچی بەغداد کۆچی دوایی
ی له کردووە

ناسنی (ئیمامی بەهەوی) بەکورتی – پرەحمەتی لێبێت-
خوای

ناوی حوسەینی کوڕی مەسعودی کوڕی موحەممەدی کوڕی
فەرزائە ؛

ناسراو بە بەهەوی ؛ باوکی
موحەممەد.

پێشەوا و فەرموودەناس و شەرع زان و ڕاڤەوان ؛ خاوەنی تەفسٛری ناودار

: (م اِل م الله ل قَ سٛر رآن.)
نزٛ ل فَ الم

وە خاوەنی پەرتووکی : (شرح سٛنّة) مصا ح سٛنّة) (أَلْ نوار
ال وە (ِبٛ ال وە
قَ شما ِئ ل ً خنار) ؛ جگ لەمانەش .
الله الم وە ە

کەسێکیَ خواپەرست و دونٛا نەوٛست بووە ؛ زانست و کردەوەی بەوٛەکەوە

کۆکردۆتەوە و کردەوەی بە زانستەکەی کردووە.

لە ساڵی ً ی کۆچی لە والٛتی خواراسان لەداُن بووە.

وە لە ساڵ ً ی کۆچی لەشارێن لەشارەکانی خوراسان کۆچی دواٛی کردوو

ە ناسٛنی (ئُمامی بوخاری) — ڕحمەتی خوای لێبێت-
بەکورتی

ناوی موحەممەدی کوڕی ئُسماعٛلی کوڕی ئُبراهٛمی کوڕی موٛرهٛە ؛
ناسراوە بە بوخاری.

پێشەوا و فەرموودەناس و شەرع زان ؛ خاوەنی پەرتووکی جامع
: (اٛل
ڕاستڕن پەروەردگار. لەدوای پەرتووکی خوای

پەرتووکە الصحُح) کە

ئُمامی بوخاری — ڕەحمەتی خوای لێبێت — فەرموۆەتی : پەرتووکەکەم (

اْل ج ع صحُح) ساڵ ؛ کردووم حوججە
ا ال لەماوەی نوسُوهتەوە وە ەتە و
م

بەڵگە لەنێوان خۆم و خوای پەروەردگار.

وە فەرموۆەتی : هُچ فەرموودهُەکم لەناو پەرتووکەکەم دانەناوە ئُال

لەپێشدا دهست نوێژم و دوو ڕکەعەت نوێژم پاشا
گرتووە کردووە ن
فەرموودهکەم ُنادا
داناوە!

وە هەروهها لە پەرتووکەکانی برُتن لە : (الَّتارُخ كِْبر) وە (أ
اْل ُلدب

اْل ْ رد) (أَْلِ مرآءةُ خ ْ اْ ِإمام لەمانەش.
ف وە) وە جگە

م

له ساڵی ٣ی کۆچی بوخارای ئوزبەکستان لەدایک بووە.

وە لە ساڵی ی کۆچی گوندێکی سەمەرلەند کۆچی دوایی کردووە

ناسنی (سەحابن وەهب) — ئیسحالی کوڕی راهەوەیە بەکورتی

ناوی ئیسحالی کوڕی ئیبراهیمە ؛ ناسراو بە ئیسحالی کوڕی راهەوەیە.

پێشەوا و شارەزا لە زانستی فەرموودە ؛ فەقێ و شەرع زان ؛ خاوەنی

پەرتووکی : (الجامع سَنَد.)

ئیمامی ئەحمەد — ڕەحمەتی خوای لێبێت — فەرموێەتی : هیچ کەسێن لەم

پردە تێنەپەڕوە شارەزاتر و زاناتربێت لە ئیسحالی کوڕی راهەوەیە.

وە پرسیاری حاڵی ئیسحاق لە ئیمامی ئەحمەد — ڕەحمەتی خوای لێبێت کرا

- ؛ فەرمووی : پرسیاری حاڵی کەسی وەکو ئیسحاق لەمن دەکرێت

؟! ئیسحاق لەالی ئیمە ئیمام و پێشەوایە.

له ساڵی ٤ی کۆچی لەدایک بووە.

وە لە ساڵی ی کۆچی نەیسابور لە ئێران کۆچی دوایی کردووە

ناسٛنی (ئیو م صور ا هري — ئەبو مەنصوری ئەزهەری)
ن لَ ز بەکورتی

ناوی موحەممەدی کوڕی ئەحمەدی
ئەزهەریٛ ە.

پێشەوا و گەورە زانای زمانەوانی ؛ ئەدٛب و خاوهنی پەرتووکی ھ
: (ن ـِ دُب

اللُ ة) کە ناودارتٛنی پەرتووکەکانی فەرهەنگی عەرهٛبە.
لە

وە خاوهنی پەرتووکی : (الز هر فً ب ظ شعً. (
ا ـرٛ ـَ لفا ا
ـِ ف

زانا و پێشەوا بوو لەزانستی زمانەوانی و قُمهد ؛ کەسێکی
ا وە خاوهن
متمانە و جێگٛر و دێنداربووە.

بۆ بەدهست هێنانی زانستی زمانەوانی سەردانی هۆزهکانی هەواڵ و کردووه
و زانستی زۆری بەدهست هێناوه.

لە ساڵی ٧٠ ی کۆچی لە خوراسان لەدایک بووه.

وه لە ساڵ ١٠٠ ی کۆچی وهفاتی کردووه

ناسنی (ن — لِح ـُ ـْم) نُبن و موفڵح) بەکورتی

ناوی موحەممەدی کوڕی موفڵحه.

پێشەوا و زانای حەنبەلی ؛ شێخی حەنبەڵەکان لەسەردهمی خۆی ؛ خاوهنی
پەرتووکی : (الرد علی روع) لُمهی حەنبەلی ؛ الآداب الشرعیة له وه (ال .)

پێشەوا نُبن ولمەُم - ڕهحمەتی خوای لێبێت - فەرموُوەتی : هُچ کەسێن
لە نُبن و موفڵح شارهزا ترنُە لەمەزهەمی نُمامی ئەحمەد.

نامادهی وانەکانی شێخی نُسالم نُبن و تُەمُە بووه : شارهزاترُن کەس
بووه بە نوسراو و هەڵبژێردراوه زانستُەکانی شێخی نُسالم نُبن و نەُمُە - ڕهحمەتی خواُان لێبێت - ؛ پێشەوا نُبن و لمەُم — ڕهحمەتی خوای لێبێت
- بۆ بابەتە هەڵبژێردراوه زانستُەکانی شێخی نُسالم بۆالی نُبن و موفڵح

دهگەڕاُەوە

.

ڕهحمەتی خوای لێبێت — پێی دهفەرموو : تۆ کوڕی نێن و تەُمُه موفڵح

نی بەڵکو تۆ موفڵُحی.

له ساڵی 17 ی کۆچی فەلەسُتن لەدڵان پاشان چۆته ڈمەش له بووه ك.

وه له ساڵ ◌ ی 1 ی کۆچی وهفاتی کردووه

ناسُنی (◌ ◌ُ ◌ُ ◌ُ

ناوی موحەممەدی کوڕی ئەبو بەکری کوڕی ئەوبی کوڕی سەعدی

؛ زهرعی دُمەشمُه.

پێشەوا و فەرموودە ناس و فەُلە و موجتەهُد ؛ شێخی ئُسالم ؛ لوتابی وە

شێخی ئُسالم ئُبن و تەُمُه.

هەندێن لە پەرتووک و نوسراوەکانی : (معاِد هدي را) وە زاد ال فً خٌ ْلعباِد

(مدارج ال ساِلکُن) عالم اْلمَو ر ِب العاَلمُن دائِع وە (ِّلُعن عن) وە (اْلتواِئد) وە جگە لەپەرتوون و بەسوودەکان. لەمانەشە نوسراوە

لە ساڵی 30 ی کۆچی دُمەشك لەدُان لە بووە.

وە لە ساڵ 10 ی کۆچی دُمەشك کۆچی دواُی لە کردووە

ناسُنی (ِإْب ن ُتَمْ ئُبن و لوتەُبە) بەکورتی َبة —

ناوی عبدهللا ی کوڕی موسلُمی کوڕی لوتەُبەی دُنەوهرىُ ە.

پێشەوا و فەرموودەناس ؛ ناسراو و شارەزا لە زمانەوانی.

هەندێن لە نوسراو و پەرتووکەکانی : ب رآن) ر (ر الم وە (ب

رآن اْل (معا ( ) ر غُو ن ا خبار) وە ( ) و ألَ ْ (ە

وه ا مشکل ح (ِدُث) وه ل ُمُ ْ

جگ رآء ش ت ط) کاِتب ا أَد

مانەش. له

وه ( ) وه ل ْ

ب َبم

ا

بەداد لەدُان ی کۆچی ◌ٔ ساڵی له

بووە.

وه له ساڵ ◌ِ ی کۆچی بەهۆی نەخۆشی کۆچی دواُی

ی کردووە

ناسُنی (° ◌ سُدە ُبن و) بەکورتی

ـ

ن

ناوی عەلی کوڕی ُنسماعُل ە.

ڕێشەواو شارهزا له زمانەوانی ؛ خاوهنی پەرتووکی : (حکم و ط ُ

ا ْلم ا ْلم

ا ْألع ظم پەرتووکی (ا صص) ق اللّٰ

) وه لمخ ْ ة.

وه پەرتووکێکی تری هەُه بەناوی (م قَ ة) ~ً بەرگە ؛
العال اللُ نزُکەی

لەم پەرتووکەدا بە زانستی فەلەن دهستی پێکردووه بەزانسنی (ذرة)
کۆتاُی پێ هێناوه. وه

بە زُرهکی ئەو نموون دهێندرأُەوه ! ؛ کەسێکی نأُنابووه.
ه وه

ئەبو عومەری طەلەمەنکی — ڕهحمەتی خوای فەرموُوەتی :
لێێبت -

چوومه مورسُ ؛ داوام لەخەڵکی ئەوی کرد گوێم لێ بگرن
ه لەوتنی

فەرهەنگی پەرتووکی ەرُبی موصەننە ؛ وتم :ُ ەکێن لەئێوه با
ُخوێێتەوه و مُنش پەرتووکەکەم دهگرم ؛ پُاوێکی نابُناُان
بەدهستەوه

بۆهێنام کە ناسراوبوو بە ُبن و سُده ؛ هەموو پەرتووکەکەی بۆ
خوێندمەوه

؛ سەرسامی حُفظ و لەبەرکردنەکەی بووم!

لە سالّی 3 ی کۆچی مورسُ لە ڕۆژهەالّتی ئەندهلوس لەدُان
7 له ه بووه.

وه لە سالّ أ ی کۆچی لەتەمەنی ساڵی کۆچی دواُی
ی ~ کردووه

ناسُنی (ن ا ن ب) — ُبن و رهجەبی حەنبەلی
ر ج ل ب ِل ح بەکورتی

ناوی عبدالرحمن ی کوڕی ئەحمەدی کوڕی ؛ ناسراو بە ُبن
عبدالرحمن ه

پاشان دُمەشمی.

پێشەوا و فەرموودەناس ؛ زانای مەزهەبی حەنبەلی.

لەنوسراو و پەرتووکەکانی : (جام ع و کم) ْنح ال ش ر ح العُلُو الح وه (َباري ِم

صحُحِ ُلبخا ري) ش ء ل مِذي) ذ ط ت حناِبَلة) وه وه (ر ل الدِن وه (ُل َبم ا

جگە لەمانەش.

لە ساڵی 1 کۆچی خێزانێکی شارهزا لەدُن بەداد لە لە دأن بووە ؛

پاشان بە منداڵی دهچێت بۆ دُمەشك.

وە لە ساڵ 13 ی کۆچی دُمەشك کۆچی دواُی کردووە

ی لە

ناسُنی (°◌ عساکر — نُبن و عەساکُر)
بەکورتی
ن

ناوی عەلی کوڕی حەسەنی هَبَتُ هللا ی کوڕی
کوڕی عبدهللاُ ە.

پێشەوا و فەرموودەناسی ؛ خاوەنی پەرتووکی : (رُ دمشك
گەورە تا خ .)

هُچ کەسێن لەسەردەمی ئەو لەو شارەزاتر زانستی فەرموودە
نەبوو لە و
ناسُنی ئەوکەسانەی فەرموودەُان گێڕاوەتەوە.

ئەوکاتەی داُکی دووگان بوو باوکی لەوخەوُاٮنی : کە کوڕێکی دەبێت
خوای پەروەردگار لەسەر دەستی ئەو سوننەت زُندوو
دەکاتەوە!

لە ساڵی 3ً ی کۆچی دُمەشك لەدُان
3 لە بووە.

وە لەساڵی 1ُ ی کۆچی وەفاتی ؛ سوڵتان سەالحەدڈنی ئەُوبی -
کردووە
ڕەحمەتی خوای لێبێت - ئامادەی نوێژ لەسەرکردن و ناشتنی بووە
لە
گۆڕستانی (با ب صڵر) دُمەشك.
لە

ناسُنی (°◌ خ م ُنبن و) بەکورتی
ڕ ڕ ڕ ڕ خوزەُمە
ن —

ناوی موحەممەدی کوڕی ُنسحالی کوڕی خوزەُمەی سولەمُە.

پێشەوا و فەرموودەناس ؛ زانا و فەڵەکی مەزهەبی شافعی ؛ خاوەنی پەرتووکی : (ال صحّح) پەرتووکی (حُد.)
وه الّتو

هەر لە منداڵّەوە گرنگی بە زانستی و فُمهی شەرُعەت ؛
ە داوە فەرموودە

هەتا وای لێهات نموونەی پێ لە زۆری زانست و شارەزابوون دەهێندرا ەوە
لەدُن.

پرسُاری لێکرا : ئاُە ئەم زانستەت لەکوێ و چۆن بەدەست هێنا ؟

فەرمووی : پێەمبەری خوا ﷺ فەرموُوەنی : ء ا شرب لە (ما زمز م ا) .

واتە : ئاوی زەمزەم بۆ ئەوەُە کە بۆی دەخورێتەوە.

جا من کاتێن ئاوی زهمزهمم خواردهوه داوای زانستی بەسوودم لەخوا کرد.

لەسالّی ێ ی کۆچی لە نەُسابوور لەدُان بووە.

وە لە سالّ ێ ی کۆچی وهفاتی کردووە - خوای پەروهردگار لێی خۆش

یێت ◌ُ حز ُبن و حەزم) ناسُنی (ن ـــ م بەکورتی

ناوی عەلی کوڕی ئەحمەدی کوڕی سەعُدی لورتوُیە.

یێشەواو شەرع زان ؛ زانای ئەدهلوس لەسەردهمی خۆی ؛ وە ەکێکە

لەپێشەوا ناسراوهکانی ُنسالم.

هەندێن لە پەرتووکەکانی : (الم حَّلی) وە (ع ال ّسُرة) وە حکام جوام (األ

قَ أ صول االَحکام) وە (ال م ِفصل قَ ال ل ل و ء و الِّنحل) وە ؛ وە جگە ألهوا

لەمانەش.

ُبن حەزم — ڕهحمەتی خوای لێێت - وە باوکُشی لەپێشدا سەرۆکاُەتی

وهزارهت و بەڕێوهبەراُەتی والّتان بەدهست بووە ؛ بەالّم وازی لێ هێنا و

ڕووی کردە زانست و نووسُن!

له ساڵی ٦ی کۆچی لەشاری لوطوبە ئەندھلوس لەداُن لە بووە.

وە لە ساڵی ٦ی کۆچی وھفاتی کردووە

(ناسُنی (حجر النبن) سمَا لِنَّ — نُبن و حەجەری عەسمەالنی) بەکورتی)

ناوی ئەحمەدی کوڕی عەلی کوڕی موحەممەدە ؛ ناسراو بە نُبن و حەجەری عەسمەالنی.

پێشەوا و شارهزا لەفەرموودە ؛ زانای مەزهەبی شافُعی ؛ خاوهنی چەندُن

پەرتووک و نوسراوی ناودار ؛ ناودارترُنُان : پەرتووکی (فتح الَباري

شرحِ صحْحِ البـ خاري) وه پەرتووکی صـابة ق تـ ـمْز الصحابة) وه (إإل

پەرتووکی (الدر ر مَنةُ ق أعْان المـلئة م َنة پەرتووکی (الـ الكا) وه لخص

الحْبر ق ن خرْجِ ث الرا ِفع ُبر) وه پەرتووکی (هةُ ّنظرِ احا ِد ال ُنز ق

َتوضْحِ ُنخ َب ة ال ِفكر پەرتووکی (ن ب الـ ْهذْب) لەمانە) وه مر وه جگە ش.

پەرتوون و نوسراوەکانی هەر لەسەردەمی خۆْدا بالْو بۆوەوە و پادشاْان بەڵێنیان پێ دەدا.

لە مانگی شەعبانی ساڵی 11 ی کۆچی مُصری کۆن ماڵێکی لەرا لە لە غ دەرْای ُل لەداْن بووە.

وە لە ساڵ 7 ی کۆچی بەهۆی نەخۆشی کۆچی دواْی کردووە ی

ناسْنی (إْب ن أ زْد رَوا -ُبن و ئەبی زهْدی لەْرهوانی) بەکورتی ِبَ الم ِنَّ

ناوی عبدهللا ی کوڕی ئەبی زهْدە.

پێشەواو زانای مەزهەبی ماْلکی ؛ زانای ئەهلی مە ْرب ؛ خاوەنی پەرتووکی (ال ّ رسالة) رس ا ن أ زْد) ؛ ئەم ناسراو بە (ال ْب ِبَ وتراوە ة

پەرتووکەی لە تەمەنی 1 ساڵی نوسْوە.

پێی دەوترا (ماْلکی بچوون) ؛ وە سەرۆکاْەتی مەزهەبی ماْلکی

لەسەردەمی ئەودا بۆ ئەو دەگەڕاەوە.

لە ساڵی ئ ی کۆچی لەڕهوان تونس لە دا ن لە بووە.

وە لە ساڵ 7 ی کۆچی ؛ لەلەڕهوان کۆچی دواُی 3 کردووە

ناسُنی (ُ حِ ب ن — ُبن و حەُب) بەکورتی

ناوی عبدالملن ی کوڕی حەُبی ؛ ُلُبری ؛ لورطوُبە.

پێشەوا و زانای مەزهەبی مالُکی ؛ فەُلە و زانای ئەندهلوس.

لەسەردەمی ئُمامی مالُن لە ساڵ ١٥ ی کۆچی لەداُن بووە.

کەسێکی زۆر شارەزابوو لە ئُمە و شەرُعەت ؛ پەرتووک و نوسُنی خاوەنی زۆربوو.

بە سەحنون وترا : ئُبن و حەُبب مرد ! ؛ وتی : زانای ئەندەلوس مرد ؛

بەڵکو وهللا زانای دونُا مرد.

دەگێرنەوە ئُبن و حەُبب لەگەڵ چەند کەسێن لەسەفەرێکی ناودەرُابوونە لەناکاو باُەکی زۆر بەهێز دێت ؛ ئُبن و حەُبب دەستەکانی بەرز دەکاتەوە و دەڵێت : خواُە ئەگەر مەبەستی من تەنها ئەوا پرزگارمان پرهزامەندی نوُە

بکە ؛ خوای پەروەردگار دوعاکەی لەبول دەکات و پرزگارُان دەکات.

ئُبن و حەُبب — پرهحمەتی خوای لێبێت - ساڵ ٦ ی کۆچی لە وەفاتی کردووە

ناسُنی (إبن جزِ الكلبيِ) بەکورتی - ئُبن جوزهُی ئەلکەلبی

ناوی دەحمی کوڕی ئەحمدی ؛ پەرناطی ؛ ئەندەلوسُە.

پێشەوا و شارەزا لەدُن ؛ مەزهەب مالُکی ؛ بنچُنەکانی دُن ؛ شارەزا لە

ئەدُب و پراڤەوان ؛ خاوەنی پەتووکی : (التسهُل لعلوم التنُزل) وە (الموأطن الإمام مالك) ص (تمرخ المالكُة) وە صول إلی الو علم

األ صول.)

لەساڵی 3 بووە.	ی کۆچی لەشاری (رناطة -	پُاتەختی ئەندهلوس) لەدان
وە لەساڵی 1	ی کۆچی ؛ وهفاتی کردووە	

ناسُنی (ِإْب ن أَِبَّ د — نُبن و ئەبی دونُا) بەکورتی
ال ُنا

ناوی عبدهللا ی کوڕی دمحمی کوڕ ؛ ناسراو به ِ ن أَبِ د - ُبن
عوبهُده ال ُنا
إ
ْب
(

و ئهبی دونُا.)

پێشهواو شارهزا فهرموود ؛ خاوهنی ناسراو و
له ه پهرتووکه ناودارهکان.

لهوانه) أَ ل ال (ا صمت (الّتر عد ال ّشدة
: و ِ ُامة) ل) وه ج) وه (
ا وه
ه
المر ض گَ رات) وه م دُنا) مکارم خالق) ؛ وه
و ال ا (ذ ال وه (االَ جگه
لهمانه

. ٍ ی کۆچی شاری به داد دأن بووه.
له له
لهساڵی

ئامۆژگاری زۆرێن له منداڵی خهڵفهکانی ؛ کاتێن لهالی
کردووه کهسێن

دانُشتبوُاه ئهگهر بُوُستباُه پێی دهکهناند ؛ ئهگهر ُبوُستاُه دهُگڕا
وه د

بهۆی زۆری زاست و شارهزاُی له مێژوو و
ڕووداوهکان.

وه له ساڵ ٍ ی کۆچی وهفاتی
ی کردووه

ناسُنی (ابن الجوزي - ُبن و لجهوزی) بهکورتی

ناوی عبدالرحمن ی کوڕی عەلی کوڕی دمحمه.

پێشەوا لەدُن ؛ شەرهزا لە فەرموود ؛ ڕاڤەوانی لورئان ؛ شارهزا لەدُن ؛ ه

ئامۆژگارُکار و ئەدُب ؛ ناسراو لەناو خەڵن.

لە سالّی ◌ئ ی کۆچی بەداد لەدُان لە بووه.

_هەندێن لە پەرتوون و نوسراوهکانی : (زاد المسْرِ ق علِم التفسْر) وه (

ص ْدالخاطر) وه (التبصرة) (ا م ظم ق نارْخِ ن و األ ُمم وه ل نت المطلو) وه (الم ْوضوعات) ؛ جگه لەمانه.

وه

پێشەوا ذهەبی — ڕەحمەتی خوای لێبێت — فەرموودەی : هیچ نەمزانیوە

ئەکێن لە زاناکان پەرتووکی نوسینی هەیێت وێنەی پەرتووکی نوسینی

وهن ئەم پاوە!

لەسالی 3 ی کۆچی بەداد مردووە

ناسینی (بڕین و تەڵمە) بەکورتی

ناوی ئەحمەدی کوڕی عبدالحلیم ی کوڕی عبدالسالم ە ؛ نازناوی : باوکی

عەباس ؛ بڕین و تەڵمە ؛ پێشەوا شارەزا و لەدن ؛ ڕاقەوان و موجتەهید

؛ شێخی ئیسالم.

لە سالی ٧٢٧ ی کۆچی لە شاری (حەڕان) لەدایک بووە ؛ باوکی دەبات

بۆ دەمەشق ؛ کەسێکی پێشکەوتوو و شارەزای لێ دەردەچێت و دەناسرێت.

بە دەگان پەرتووک و نوسراوی بەسودی : (السنة هەڵە لەوانە منها ج

النبوّة) وە (درء تعار ض العم ل والنم ل) (ا وە ل ص ا م ال ر مسلول) وە (

العمدة الواس طة) ؛ جگە لەمانە.

وە لە سالی 727 ی کۆچی بەندکخانەی لەلعە لەدەمەشق کۆچی دوایی

کردووه - خوای پەروەردگار لێی خۆش بێت و ڕەحمی پێ بکات. -

هەموو خەڵکی دُمەشك بەدوای جەنازەکەوە بوون بۆ نوێژ لەسەر کردن و

ناشتنی لە گۆڕستان

پوختەی ژیانامەی زانای پایەبەرز شێخ ابن باز — ڕەحمەتی خوای لێبێت–

- شێخ ابن باز ناوی عبدالعزیز کوڕی عبدهللا ی کوڕی بازە ڕەحمەتی خوای لێبێت. -

لە ی مانگی ذي الحجة ی ٔ ی کۆچی بەرامبەر ٔ ی سالّی بە ی

ٔ ی سالّی ٔ3 ی زایانی لە شاری ڕیاض ی سعودیا دایان لە بووە.

شێخ ابن باز - ڕەحمەتی خوای لێبێت - لەتەمەنی سااڵی چاوەکانی

تووشی نەخۆشی دەبێت و الواز دەبێت پاشان بۆەکجاری چاوەکانی لەدەست

دەدات و ناُبنا دەبێت ؛ ئەم زانا بەڕێزە ئەهوکاتەی کە منداڵە باوکی دەمرێت

و بە بێ باوکی دەبێت ؛ کاتێن دەبێت بە ساڵ تُنجا داُکُشی گەورە وە

دەمرێت — خوای بەروەردگاڕان لێبان خۆش بێت. -

شێخ ابن باز - ڕەحمەتی خوای لێبێت — هەر بەمنداڵی هەموو لورئانی

بُرۆز لەبەردەکات پێش ئەوەی باڵ بێت ؛ وە لەالی زۆرێن زاناُانی (لە

شاری ڕُاض) دەست دەکات بەخوێندنی شەرعی و زانستی شەرعی

بەدەست دێنێت ؛ لەوانە:

1_الشُخ دمحم بن عبد اللطُ بن عبد الرحمن.

2_الشُخ صالح بن عبد العزُز بن عبد الرحمن.

3_الشُخ سعد بن حمد بن عتُك.

4_الشُخ حمد بن

فارس. 5_سماحة الشُخ دمحم بن إبراهُم بن عبد اللطُ آل الشُخ

(مفتً المملكة

العربُة السعودُة) ؛ئ سااڵ لەالی ئەم زانا گشت زانستەکانی بەڕێزە

شەرعی خوێندووە.

6_الشُّخ سعد ولاص البخاري ؛ لەالی ئەم زانا زانستی تەجوُدی خوێندووە.

شێخ ابن باز - ڕەحمەتی خوای لێبێت ساڵی کۆچی دهکرێت

به لاضً لەشاری (الدلم) ؛ وه لەوماوهُەدا کاری پێش نوێژی و وتاربێژُش دهکات.

وه لەساڵی ١٥ ی کۆچی دهێت بەوانە بێژ مەعهەدی شار ی
لە علمی لە
ڕاض.

وه لەساڵی ١٧ ی کۆچی دهکرێت سەرۆکی جامُعەی ئُسالمی لە
بە
مەدُنەی مونەووهرە.

وه لەساڵی ١٣٥ ی کۆچی دهکرێت بەسەرۆکی بەڕێوهبەردنی لێکۆڵنەوە
زانستُەکان و فەتواو بانگەوازی.

وه لەساڵی ١٤٠٩ ی کۆچی دهکرێت بە موفتی عام و سەرۆکی دهستەی
گەورە زاناُان.

_زۆرێن لەزاناُان و لاڕُەکان — ڕهحمەتی خواُان لێبێت - زانستی شەرعُان لەالی شێخ ابن باز بەدهست ؛ لەوانە:
هێناوە

1_راشد بن صالح.

2_عبد هللا بن حسن بن لعود.

3_دمحم بن صالح بن عثُمُن.

4_عبد هللا بن جبرُن.

5_عبد هللا بن عبد المحسن الترکً.

6_صالح بن عبد الرحمن اُألطرم.

7_صالح الفوزان أعضاء هُئة کبار العلماء.

8_الماضً عبد هللا بن عبد الرحمن.

9_عبد الرحمن البران.

10_عبد العزُز الراجحً ؛ وه جگ لەمانه – ڕەحمەتی پەروەردگاڕان لێبێت. - ەش خوای

شێخ ابن باز — ڕەحمەتی خوای لێبێت — کۆمەڵێن پەرتووکی بەسوودی

لەبواری عەڵدە و ئمە و بڕچڵنەکانی زانستی شەرڵعەتی ڵپرۆزی ڵئسالمی نوسڵوە ؛ لەوانە:

1_العمُدة الصحُحة وماڵضادها.

2_الدعوة إلى هللا وأخالق الدعاة.

3_وجوب تحڵم شرع هللا ونبذ ما خالفه.

4_ڵكفُة صالة النبً ﷺ.

5_وجوب لزوم السنة والحذر من البدعة.

6_حاشُة على فتح الباري شرح صحُح البخاري.

7_حاشُة على متن العمُدة الطحاوُة . وه زۆر پەرتووکی تر.

شێخ ابن باز — ڕەحمەتی خوای لێبێت — بڵەکێن لەگەورە زاناڵانی ئەهلی

سوننە و جەماعە دادهنرێت و کەسێن بووە لەسەر عەڵدهی سەلەفی صالح

بووە و بانگەوازی بۆ کردووە ؛ وە لەسەر سوننەت بووە و نەهی لەبڵدعە و خوارفُات کردووە.

شێخ — ڕەحمەتی خوای لێبێت – خاوەنی منداڵ ؛ چوار کوڕ و چوار کچ. هەشت بووە

شێخ ابن باز — ڕەحمەتی خوای لێبێت — لەبەڵانی ڕۆژی پێنج شەممە لە 1ی موحەررەمی ساڵی 1423ی کۆچی بەرامبەر بە 333ی زاڵنی لەتەمەنی 73 ساڵدا وەفاتی کرد ؛ لەدوای نوێژی هەڵنی لە محرم لە مسجد الحرام نوێژی مردووی لەسەرکرا ؛ وە

لەگۆڕستانی (العدل) لەمەککەی پڕۆز ێژرا

ناسڵنی ئەوبی سەخسڵانی — ڕەحمەتی خوای لێبێت-

ئەوبی سەخسڵانی — ڕەحمەتی خوای لێبێت — پێشەواڵنی لەهەکێکە سەلە ؛ لەساڵی 7 ی کۆچی لەدڵان بووە ؛ هەندێن لەزانڵان فەرموێانە

ئەوساڵە لەدڵان بووە سەحابەی بەڕێز عبدهللا ی کوڕی عەباسی کە ڵادا

وەفاتی کردووە ؛ وە هاوهڵی بەڕێز ئەنەسی کوڕی مالڵکی - ڵنوە ڕەزا ی

خواڵان لێبێت - . سڕ أعالم النبالء : ۳ /ئ .

زانستی شەرعی لەالی سەعڵدی کوڕی جوبەڕ و حەسەنی بەصری و ابن

سُرُن عەتاء و وە زۆرێکی تر بەدهست ـ ڕهزای خواُان لێێت هێناوە ـ .

سُر أعالم النبالء : ◻ /ُ.

وە لەسالّی ◌ً کۆچی بەصرە لەتەمەنی سالّی وهفاتی . لە ◻◻ کردووە سُر

أعالم النبالء : ◻ / ◌ٌ.

.....

عُبادهتی ئەُوبی سەخستُانی ـ ڕهزای خوای لێێت: -

ُسحالی کوڕی دمحم ـ ڕهزای خوای لێێت ـ فەرموُەتی : گوڕم لەماُلکی

کوڕی ئەنەس بوو ئەُفەرموو : ئێمە دهچوُنەالی ئەُوبی سەخستُانی ؛

ئەگەر بۆمان باسی فەرموودەی پێغەمبەری خوا ﷺ دەگێڕا بکردایە ؛

ئەوهنده دهگڕا ههتا بهزهْمان پێ . حلْة االولْاء : ﴿ /ً. دههاتهوه

وه هُشامی کوڕی — ڕهزای خوای لێبێت — فەرموُەتی : حەسسان ئەُوبی

سەخستُانی چل جار حەجی کردووه . حلْة االولْاء : ﴿ / ﴿.

وه سەعُدی کوڕی عامر - ڕهزای خوای لێبێت - فەرموُەتی : ئەُوبی

سەخستُانی تەواوی شەو بەنهێنی شەونوێژی دهکرد ؛ وه کاتی بەرهبُان دهنگی بەرز دهکردهوه ؛ وهن ﷺ بەخەبەر هاتووه بۆ ئەوهی خەڵن لەوکاته

نەزانێت شەو بەخەبەر بووه و شەونوێژی . حلْة االولْاء : ﴿ 7. / کردووه

ناسُنی حەسەنی بەصری — ڕهحمەتی خوای لێبێت-

حەسەنی کوڕیُەساری بەصری - ڕهزای خوای لێبێت -ُەکێکه لە

پێشەواُانی تاُبعُن ؛ لەسەردهمی خەالفەتی ئُمامی عومەر — ڕهزای خوای

لێبێت — لەداُن بووه - ؛ زانستی لەزۆرێن لەهاوهڵه بەڕێزهکان وهرگرتووه

لەوانه عەلی و و عائُشه ؛ وهزۆرێکی تر — ڕهزای خواُان لێبێت تەلحه - ؛

وه لەتەمەنی 77 ساڵی ؛ سالُ ی کۆچی بەصره وهفاتی کرد. لە ی لە

..... ړهحمه‌تی خوای لێێبت-

عُبادهتی حه‌سه‌نی به‌صری

ئُبراهُمی کوری عُسی — ړهزای خوای لێێبت — ئه‌ڵێ : هُچ که‌سێکم

نه‌ێُه‌وه به‌ردهوام خه‌فه‌تبار و ه‌مگُن بێت وهن حه‌سه‌نی به‌صری ؛ کاتێن

دهمبُنی وهن بڵێی تازه ووشی به‌اڵ و ناخۆشُه‌ن . سُر أعالم النبالء بووه :

ً / 1.

وه شوعه‌ُب ئه‌ڵێ : حه‌سنم ُبنی لورئانی و دهگڕا ؛ دهخوێندهوه هه‌تا

فرمێسکه‌کانی به ڕُشی خوارهو طبمات ابن سعد : / دهاته ه . 1.

وه مطر الوراق ئەڵێ : حەسەنی بەصری وهن وابوو ئاخُرهت ئەوە لە بوو
بێت و هەواڵی ئەوهمان پێ بدات کە بەچاوی خۆی بُنوُەتی . تهذُب الکمال
: ء /ئ.
.....
چەند ئامۆژگاری و وتەُەکی ئُمامی حەسەنی بەصری – ڕهحمەتی خوای
لێێت– ڕهوشت جوانی
ڕاستەڵُنە
ئُمامی حەسەنی بەصری — ڕهحمەتی خوای لێێت — فەرموُەتی : ڕهوشت
جوانی ڕاستەڵُنە بڕُتُە لە ؛ چاکەکاری ؛ دهست لە خراپە ؛ وە گرتنەوە وە
دهم بەخەندهُی و ڕووخۆشی . ٱلداب الشرعُة البن مفلح :ء /ئ.
مەترسی گوناه و تاوانی زۆر
ئُمامی حەسەنی بەصری — ڕهحمەتی خوای لێێت — فەرموُەتی : لەێوان
خواو بەندە سنورێن لەتاوان ؛ ئەگەر بەندە پێ گەُشت ئەوکات هەُە مۆر
لەسەر دڵی دهدرێت و هەرگُز مۆفەق نابێت بۆکاری خێر . لوت الملوب
ألبَ طالب المكَ :ء / .77

دانُشتن لەالی زاناُان

ئُمامی حەسەنی بەصری : دونُا — ڕەحمەتی خوای لێبێت — فەرموُوەتی

گشتی تارُکُە تەنها دانُشتن لەالی زاناُان نەبێت . جامع بُان العلم و فضله البن عبدالبر : ٔ /ٔ.

شێوە و وێنەی زانست

ئُمامی حەسەنی بەصری — ڕەحمەتی خوای لێبێت — فەرمۆەتی : ئەگەر

زانست شێوە و وێنەی ؛ وێنەی زانست جواتر دەبوو لەوێنەی هەبواٚە ئەوە

خۆر و مانگ و ئەستێرەکان و ئاسمان . شرح حدُث العلم البن رجب : □□

.

کارُگەری گوناە و تاوان

گەنجێن بە حەسەنی بەصری فەرموو : توانای هەستانەوەم نُە بۆ

شەونوێژکردن ؟ حەسەنی بەصری لەوەاڵمدا پێی فەرموو : تاوانەکانت

تۆان بەستۆتەوە . صفة الصفوة : □ /ً.

ژانی تۆ چەند رۆژێکە

ئُمامی حەسەنی — ڕەحمەتی خوای لێبێت — فەرمۆەتی بەصری : ئەی

کوڕی ئادەم ؛ ژانی تۆ چەند ڕۆژێکە ؛ هەر ڕۆژێکی لێ بڕوات ئەوە

بەشێن لەتۆ ڕۆشتووە . الزهد ◌ٍ. ألحمد :

ناسُنی دەحمی کوڕی سُرُن — ڕەحمەتی خوای لێبێت-

دەحمی کوڕی سُرُن — ڕەحمەتی خوای لێبێت ◌ُەکێ لەگەور زاناٚانی — کە ە

تُبعُن ؛ لەزانستی لێکدانەوەی خەون زۆر بەتوانا بووە ؛ زانستی لەزۆرێن لەهاوهڵە بەرێزهکان - ڕەزای خواٚان لێبێت - ئەنەسی وەرگرتووە لەوانە

کوڕی ماڵن و زهُدی کوڕی سابت و حەسەنی کوڕی عەلی و ابن عمر و
ابن عباس و زۆرێکی تر ؛ وە لە ◌ً ی کۆچی ؛ سەد رۆژ لەدوای ساڵی
مردنی حەسەنی بەصری وهفاتی کرد . سُر اعالم النبالء :ٌ /ئ .

.....

عُبادهتی دمحمی کوڕی سُرُن — رهزای خوای لێبێت:
-

ئەُوب و هُشام — ڕهزای خواُان لێبێت - ئەڵێن : ئُبن سُرُن رۆژنا ڕۆژێن بەڕۆژوو دهبوو . طبمات ابن سعد : 1 /ێ .

ئەفەرموێت : دەحمی کوڕی سُڕُن — ڕەزای خوای لێێت —

سُڕُن — ڕەزای خوای لێێت - بەشەو حەوت دەخوێندەوە ؛ جوزئی وە وە

هەرکاتێن بەشەو هەندێکی لەدهست چووبا بەرۆژ دەُخوێندەوە . طبمات ابن

سعد : 1 /ٔ.

هُشانی کوڕی حەسسان - ڕەزای خوای لێێت - ئەفەرموێت :ُەکێن لە

کەس و کاری ُبن سُڕُن بۆی گێرامەوە و دەحمی و کوڕی سُڕُنم وتی :

نەبُێوە لس لەگەڵ داُکی بکات ُال بەملکەچی و لەسەرخۆُی نەێت . حلُة ە

االولُاء :ء / 1ٕ.

وە ُبن عەون ئەڵێ : ُاوێن هاتە الی دەحمی کوڕی سُڕُن لەوکات داُکی

لەالبوو ؛ ُاوهکە وتی ئەوە دەحم چُەتی ! ؟ وُتان : نەخێر ؛ نەخۆشە بەاڵم

هەرکاتێن لەالی داُکی ێت ئاوادهێت . حلُة االولُاء :ء / 1ٕ.

ناسُنی طاوسی کوڕی کەُسان - ڕەحمەتی لێێت- خوای

تاووسی کوڕی کەُسان لەنەوهکانی فارسە ؛ لەسەردهمی خەالفەتی ُمامی

عوسمان — ڕەزای خوای لێێت — لەدُان ؛ُەکێکە لەگەور زاناُانی بووە ە

تاُبُنی ئەهلیُ ەمەن ؛ زانستی شەرعی لەالُەن سەحابە بەڕُزهکانەوە بەدهست هێناوە لەوانە عبدهللا ی کوڕی عەبباس و جابری کوڕی عبدهللا و

عبدهللا ی کوڕی عومەر و ئەبو هوڕهُڕه و عائُشه و زۆرێکی تر – دا ُکه

رهزای خوا ُان لێبێت - ؛ لەسالّی سەد و شەشی کۆچی لەکاتی وه لەمەککه

حەج کردن وهفاتی کرد . سُر أعالم النبالء : / : ً.

.....

غُبادهتی تاوسی کوری کهُسان — ڕهحمەتی خوای لێبێت-

داودی کوڕی ُنبراهُم ئەلّێ : شەوێکُان لەڕُگای چوون بۆ حەج شێرێن

ڕێگای لەخەلّکی گرت و خەلّکی لهُەن کۆبوه و نهُاندهتوانی بڕۆن ؛ کاتێن

وهختی سەحەر داهات شێرهکه ڕۆشت ؛ خەڵکی بەالی راست و چەپ
باڵوبوونەوە و خەوتن ؛ بەاڵم تاووس هەستا نوێژ بکات ؛ پاوێن پێ وت :
ئاە ناخەوی ؟ تۆ ئەم هەر بووتە و ؛ تاووس
شەوە بەیانیوە نەخەوتووتە وتی
: ئاە هیچ کەسێن لەکاتی سەحەر بخەوێت ؟ . حلة االولاء : /
هەە .

لەئەبو شەوزەبەوە - ڕەزای خوای لێبێت — فەرمووی : ئامادەی جەنازەی
تاووس بووم لە مەکک ؛ خەڵکی ئەانوت : ڕەحمەتی خوا ئەبو
لە ە
عبدالرحمن بێت چڵ ساڵ بوو حەجی سر أعالم النبالء : /.
دەکرد .

.....

وتە و ئامۆژگارەکانی سوفیانی ثەوری - خوای لێبێت-
ڕەحمەتی

چارەسەری نەفست بکە

سوفیانی ثەوری — ڕەحمەتی خوای لێبێت — فەرموویەتی : هیچ شتێکم
چارەسەر نەکردووە ناخۆشتر و لورستر بێت لەچارەسەرکردنی نەفسم ؛
جارێکیان ئەو بەسەرم زاڵ دەبوو وە جارێکیان من . سر أعالم النبالء :
1 /
.7

ئەهلی سوننە نامۆن ناو خەڵن و لەسەر
لە حەلن

سوفُانی ئەوری — ڕەحمەتی خوای لێبێت — فەرموُودەتی : باش بن لەگەڵ

ئەهلی سوننە و - لەگەڵ ئەوان بن - ؛ ئەوان نامۆن ناو خەڵن چونکە لە و

لەسەر حەلن . سُر أعالم النبالء : 1 / 1ٍ.

دونُیا بۆ ئەوان وازلێ بهێن

سوفُانی ئەوری — ڕەحمەتی خوای لێبێت — فەرموُودەتی : ئەم پادشا و کار

بەدهستانە دواڕۆژُان بۆ ئێوە وازلێ هێناوە ؛ ئێوەش دونُیا بۆ دە ئەوان

وازلێ بهێنن . سُر أعالم النبالء : 1 / 1ٍ.

دونْا بناسه

سوفْانی ئەوری — ڕەحمەتی خوای لێبێت — فەرموْەتی : ئەگەر دەتەوێت

دونْا بناسی ؛ سەُر بکە بزانە لەالی کێُە . ربُع االبرار : ٔ / 1.

ئادابەکانی بەدەست هێنانی زانستی شەرعی

سوفْانی ئەوری — ڕەحمەتی خوای لێبێت — فەرموْەتی :ٌەکەم ئادابی

بەدەست هێنانی زانستی شەرعی بێ دەنگ بوونە ؛ دوەمْان : گوێ گرتن و

لەبەر کردنە ؛ : پێ کردنە ؛ چوارەمْان : باڵو کردنەوە و سێُەمْان کردەوە

فێرکردنی خەڵکە . حلُة االولُاء : / .

باشترُن کردەوە لەدوای فەڕزەکان

سوفْانی ئەوری – ڕەحمەتی خوای لێبێت – فەرموْەتی : هُچ کردەوهُەن

لەدوای فەڕزەکان باشترُنە لە بەدەست هێنان و باڵوکردنەوەی زانستی

شەرعی . حلُة االولُاء : / .

وشْاربە لەخوّشوُستنی دونْا

سوفْانی ئەوری — ڕەحمەتی خوای لێبێت — فەرموْەتی : هەرکەسێن

دونْای خوّشوُست و دڵی پێ خوّشبوو ؛ ئەوە ترس لە ڕوْژی دواُی لەدڵی

دەردەهێنرێت . حلُة االولُاء : 1 / 13.

ناسُنی هاوهڵی بەڕێز جابانی کوردی — ڕەزای خوای لێبێت

-

جابان هاوهڵێکه له بەڕێزهکانی ێ□ەمبەری خوا دمحم صلی هللا علٶه وسلم.
هاوهڵه

جابانٶەکێکه لەوکوردانەی ناو ئٶنی ٻرۆزی ئسالم.
هاتۆته

لەناو هاوهاڵن هٶچ هاوهڵێن بەکورد نەناسراوه جگه له ئەبو مەٶمون جابان نەبێت (ڕهزای خوای بەروهردگاری لێێت.)

ئەم هاوهڵە کورد بەڕێزە لەسەردەمی پێغەمبەری خوا ﷺ لەشاری مەدینە ژیاوە.

وە بە سومبولێن دادەنرێت بۆئاشنابوونی کوردەکان بە ئاڵای سوور و سپی و سەوز ؛ پێش ئەوەی والیی عێراق و کوردستان ئازاد بکرێت و ببێتە ناو ئاڵای سوور و سپی و سەوز ؛ لەسەردەمی خەلیفەی موسلمانان عومەری کوڕی خەتاب .

سەبارەت بەم هاوهڵە بەڕێزە زانیاری زۆر بەدەست نەهاتووە ؛ ئەم هاوهڵە ناسراوە بە ئەبو مەعمون ؛ نیسبەتە بۆ کوڕەکەی کەناوی مەعمونی کوردە بووە ؛ فەرمودەی لەڕێگەی لەپێغەمبەری خواوە صلی هللا علیه وسلم گێڕاوەتەوە. کە باوکیەوە

باسی جابانی کوردی لەهەندێن سەرچاوە باس لەوانە پەرتوکی (أسد الغابة فيَ معرفة الصحابة) إلبن ألثٌر ؛ وههەروهها لەپەرتوکی (إصابة فيَ تمٌز الصحابة) إلن حجر العسمالنيَ.

پەرتوکەکانی (رجال الحدٌث) لەزانستی فەرمودەدا باسی تاقمێکی بەڕێزان کردووە بەناوی (مەعمونی کوردی - کەدەکاتە کوڕی جابانی -).

باسی ئەم تاقمە بەڕێزە کوردە لەپەرتوکی (مٌزان إلعتدال فيَ نمد الرجال) للحافظ الذهبيَ ؛ هاتووە.

نازناوهکەی برٌنە لە (ابو بوصەٌر.)

وه هەڕەن لە (حافظ المزي وحافظ الذهبَ) نازناوهکەی بڕۆتە فەرموۆانە

لە (أبوالحكم.)

مالۆکی کوڕی دۆنار پرسۆاری لە مەۆمونی کوردی سەبارهت بەباوکی کردوە

پێی وتوە ئاۆە باوکت فەرموودهی لەپێەمبەری خواوە ملسو هيلع هللا يلص گێڕاوهتەوە ؟

لەوهاڵمدا مەُمون وتوُەتی : باوکم فەرمودەکانی پێ ەمبەری خوای صلی هللا علُه وسلم – زۆر لەترسی ئەوهی لەلسەکانی بۆمان نەدهگێڕاُەوه - زُاد

بکاتُ ان کەم بکات — تێُشی ئەمە ُنشانەی نەلوا و هوهرهعی بووه. -

وه لەپەرتووکی (أسد الابة) البن االثُر وه پەرتوکی (تجرُد اسماء الصحابة) للحافظ الذهبً ناوی هاوهڵی بەرێز جابان باوکی مەُمون هاتووه.

وه لەپەرتووکی (اإلصابة فً تمُز الصحابة) إلبن حجر العسمالنً ؛ باسی جابان کراوه که ُبن و مەندە فەرمودهی لێگێڕاوهتەوه لەڕێگەی أبو سەعُد مەوال بن هاشم ؛ لەباوکی خالُدهوه.

هاوهڵداڕُەتی جابان لەگەڵ پێ ەمبەری خوا ﷺ لەدوای کۆچ کردن بووه بۆ شاری مەدُنه ؛ ئەو فەرمودانەی جابان پەُوهستە بە بابەتەکانی گێڕاوُەتەوه تەشرُع و رێکخستنی کۆمەڵگا.

ەُکن لەو فەرمودانەی جابانی کوردی لەپێ ەمبەری صلی هللا علُه خواوه وسلم گێڕاوُەتەوه برُتُه لەم فەرمودهُه : (روی ابن مندة من طرُك أبً سعُد مولی بً هاشم ، عن أبً خالد : سمعت مُمون بن جابان الكردي عن أبه أنه سمع النبً ﷺ صلی هللا علُه وسلم ُر مرة حتی بل عشراُ مول : (من ال إله إال هللا " لصابة "اإ وهو زان) .

تزّوج امرأة وهوٌنوي ٌعطُها ال ل ا صداق لمً
ٔ (/ً) ، وانظر : "إكمال اإلكمال" البن نمطة إ/ .)

واته : ُبن لەڕێگەی باوکی سەعُد مەوالی بن هاشم دهگێڕێتەوه
مەندە

ئەوُش لەباوکی خالُدهوه ؛ دهڵێت : گوێم مهُمونی کوڕی جابانی کوردی
له

بوو کە ئەوُش لەباوکُەوه گوێی لێ و باوکی فەرموُەتی چەندُن جار
بووه

گوێم لەپێەمبەری خوابووه ﷺ بەڵکو هەتا جار گوێم لەپێەمبەری
دە

خوابووه ﷺ دهُفەرموو : هەرکەسێن ئافرهتێن مارهبکات و لەنُەتی داههێت

مارهُەکەی پێ نەدات ئەوا ئەوکەسە لەڕۆژی دواُدا بەکەسێکی زُناکار بەخوا دهکات و حُسابی کەسێکی زُناکاری بۆ دهکرێت.

_لێرهدا پێوٚسته شتێکتان ٛبڕێنمەوه که هەموومان دهزانٛن ؛ ئەوٚش ئەوهٔه

ئێمه وهن موسڵمان نابێت خۆمان بەسەرٛەکتر هەڵبکێشٛن بەگەل و

هۆزاٛەتی ؛ٛان ئەوشتانەی دوژمنانی دٚن بۆ تێکدانی یێوان موسڵمانان. چاندوٛانه

موسڵمان برای موسڵمانه بەبێ سەرٛکردنه ڕهچەڵەن و شوێناٛەتی ؛ خوای

پەروهردگار مرۆڤەکانی لٛەەن نەفس دروست کردووه وه خێزاٛنشی

لەودروست کردووه ؛ وهکردوونی بەچەندٚن گەل و هۆز بۆ ئەوهی تعار

بکەن وٚەکترباسن ؛ پاشان باسی کردووه که باشترٛن کەس لەالی خوای پەروهردگار تەلواترٛنانه ؛ خوای پەروهردگار سەٛری شێوهی خەلن ناکات ؛ وه سەٛری ماڵ و ساماٛنان ناکات ؛ وه سەٛری گەل و هۆزٛان ناکات ؛

بەڵکو سەٛری دڵ و کردهوٛان دهکات ؛ جا هەرکەسێن تەلواترٛن بێت ئەوه

لەهەموو کەسێن ڕێزدارترو لەخوا نزٛکتره ؛ هٛچ عەرهبێن فەزڵی نٛه بەسەر عەرهبێکەوه

بەسەر ەٛره عەرهب ؛ هٛچ عەجەمێن فەزڵی نٛه وه

تەنها بەتەلوا نەبێت.

ناسٛنی عٛبادهتی سەعٛدی کوڕی — ڕهزای خوای لێبێت-

جوبەٛر

سەعٛدی کوڕی جوبەٛر - ڕهزای خوای لێبێت

زاناٛانی کەوڕ لەگەٛ ەکێ ُ◌ه

تُبعُن ؛ لەسەردەمی خەالفەتی عەلی کوڕی ئەبی تُالب — ڕەزای خوای

لێێت — لەداُن بووە ؛ُەکێن بووە لەوکەسانەی دوعاکانی لەبول لەال بووە ی

خوای پەروەردگار ؛ وە زانستی لەالی زاناُانی سەحابە بەدەس گەورە ت

هێناوە لەوان عبداالله ی کوڕی عومەر و عبدهللا ی کوڕی عەبباس ە و ئەبو

هوڕهُڕە و عائُشە و زۆرێکی تر - ڕەزای خواُان لێبێت - ؛ داُکە وە

لەساڵی 3 کۆچی بەدەستی ستەمکار حەججاجی کوڕیُ وسفی سەلەفی

کوژرا . سُر أعالم النبالء : ◌ً — /ٔ.

.....

عُبادهتی سەعُدی کوڕی جوبەُر:

هُاللی کوڕی خەیاب ئەڵێ : لەگەڵ سەعُدی کوڕی جوبەُر ڕهزا ی

خوای لێبێت — بەدوای بەرە جەنازهُەکەوە و گۆڕستان دهڕۆشْن لەڕُگادا

لسەی بۆ دهکردُن و ئامۆژگاری دهکردُن هەتا گەُشتُە گۆڕستان ؛ جا کاتێن دانُشت بەردهوام هەر لسەی بۆ دهکردُن هەتا هەستُان و گەڕانەوە ؛

وە کەسێن بوو زۆر زُکری خوای دهکرد . . سُر أعالم النبالء :ً / 1ٍ.

نەصُ ئەڵێ : سەعُدی کوڕی جوبەُرم لەدوای مەلام ُبن پێش نوێژی بەُانی ؛ چووم لەتەُنشتی نوێژم کرد ؛ پاشان پرسُاری ئُەێکم لێ کرد وهاڵمی نەدامەوە ؛ جا کاتێن نوێژی بەُانی کرد ؛ فەرمووی : ئەگەر فەجر

دهرکەوت و بانگی بەُانی درا هُچ لسەُەن تەنها زُکری خوا نەێت ؛ مەکە

هەتا نوێژی بەُانی دهکەی . حلُة االولُاء :ً /ٔ7ٍ.

لاسمی کوری ئُوب ئەڵێ : گوێم لە سەعُدی کوڕی جوبەُر بوو زُاتر لە ُبست جار ئەم ئُەتەی دووبارە دهکردهو وَتُموا ن جع ُ ه ّ ه : ُو ر ون ِإلی ما

ِا . البمرة :ٔ7.

واتە : لە سزاو تۆڵەی ڕۆژێک بترسن کە ثُادا بۆ الی خوا دهگەڕێنەوە . سُر أعالم النبالء :ً /ٍ.

وە ئەسبەی کوڕی زهُد ئەڵێ : سەعُدی کوڕی جوبەُر

کەڵەشێرێکی

هەبوو شەوان بەدهنگی ئەم شێرە هەڵدهستاُەو بۆ شەو نوێژ کردن ؛

بەاڵم شەوێکُان ئەم کەڵەشێرە هەتا بەُانی دهنگی نەهات ؛ سەعُد بۆُە ئەم

شەوە شەو نوێژی لەدهست چوو و زۆر لەسەری لورس و ناخۆش بوو ؛

فەرمووی : ئەوە بۆ ئەم شەو دهنگی نەبوو خوا دهنگی بێڕێت ؛ لەدوای ئەم

دوعاُه کەڵەشێرهکە بُەکجاری دهنگی نەما ! ؛ داُکی پێی فەرموو بۆُه

لەمەودوا دوعا لەهُچ کەسێن . سُر أعالم النبالء : ۵ /. مەکە

.....

وتە و ئامۆژگاژەکانی سەعُدی کوڕی جوبەُر — ڕهحمەتی خوای لێێت–

کێ بەندهتژن کەسە بۆخوا ؟

لە جەعفەرهوە - ڕهحمەتی خوای لێێت – فەرمووی بە سەعُدی کوڕی

جوبەُر وترا : کێ بەندهتژن کەسە بۆخوا ؟ فەرمووی : تووشی کەسێکە

تاوان بووە ؛ چەند جار تاوانەکانی کردە بُردێتەوە وە چاکەکانی لەبەرچاو

کەم دهبێت . صفة الصفوة : ۱ / 13.

ئەندازهی کاتی دونُا

سەعُدی کوڕی جوبەُر — ڕهحمەتی خوای لێێت — فەرموُەتی : دونُا

هەُنُەکە لە هەُنُەکانی ڕۆژی دواُی . حُلة االولُاء ۵ /۲۰۷ :

— ڕهحمەتی خوای لێێت —

بەفڕۆدانی ماڵ و سامان فەرموۆەتی : لە

سەعْدی کوڕی جوبەڕ

بەفڕۆدانی ماڵ و سامان ئەوڕە : خوا رزلی حەاڵڵت پێ یەخشێت تۆش

بچی لەتاوان سەرفی بکەی . حلُّة االولُاء :ً /ٔ7.

هُچ کردهُهەن لەبول نابێت تەنها بە موافمی سونتەت نەبێت

سەعُدی کوڕی جوبەُر — ڕەحمەتی خوای لێبێت — فەرموُوەتی : هُچ

وتُەەن لەبول نابێت تەنها بەکردهوە پێ کردن نەبێت ؛ هُچ وتە و وە

کردهوهُەەن لەبول نابێت تەنها بەُنەت نەبێت ؛ هُچ وتە و کردهوە و

ُنەتێن لەبول نابێت تەنها بە موافمی سوننەت نەبێت . اأألمر بالمعروف والنهَ عن المنكر البنُ ُمْة : 3.

ناسُنی سەعُدی کوڕی موسهُەب — ڕەحمەتی خوای لێبێت-

سەعُدی کوڕی موسهُەبُ ەکێکە لەگەور زاناُانی تابُعُن - ڕەزای ە

خوای لێبێت - ؛ لەسەردهمی خەالفەتی عومەڕی کوڕی - خەتتاب ڕەزای

خوای لێبێت — لەداُن ؛ زاوای سەحابەی بەڕێز أبو بووە هوڕهُڕە بووە وە

- ڕەزای خوای لێبێت - ؛ زانستی لەزاناُانی سەحابە وهرگرتوو لەوانە ە -

زهُدی کوڕی سابت و سەعدی کوڕی ئەبی وهلماص و ابن عباس و ابن

عمر و عائُشە و أم و ئەبو و زۆرێکی تر - سەلەمە هورهُڕە ڕەزای

خواُان لێبێت - ؛ لەسەردهمی خەالفەنی وهُلدی کوڕی عبدالملن لەسالی وە

3 ی کۆچی لەتەمەنی1 ساڵ لەشاری کۆچی دواُی مەدُنە ی کرد.

.....

عُبادهتی سەعُدی کوڕی موسۆەب

ابن حەرمەله ئەڵێ سەعُدی کوڕی موسۆەب فەرمووی : چل ساڵ نوێژی

جەماعەتم لەدهست نەچوو . حلُة االولُاء :ِ /ِ

وه عوسمانی کوڕی حەکُم ئەڵێ ؛ گوێم له سەعُدی کوڕی موسۆەب بوو

فەرمووی : ◌ ساڵ بانگ بێژ بانگی ُئال من پێش بانگ مزگەوت نەداوه له

بوومه . حلُة االولُاء :ِ◌ /ِ.

سەعُدی کوڕی موسۆەب — ڕهزای خوای — فەرمووی : لێێت پەنجا

ساڵ تەکبُرهی دهست پێکردنی نوێژم لەدهست ؛ پشته ملی هُچ نەچووه وه

ڕاوێکم نەبینوە لەنوێژی جەماعەت لەماوەی بەنجا حلّة االولّاء : سالّدا .

/ ٔ .

.....

وتە و ئامۆژگارۆکانی سەعُدی کوڕی — ڕەحمەتی خوای لێبێت موسۆەب

–

پەتەکانی شۆتان

سەعُدی کوڕی موسۆەب — ڕەحمەتی خوای لێبێت - فەرموۆەتی :

شۆتان لەهەرشتێن بێ ئومێدبێت بۆئەوەی ڕاوانی پێ گومڕا بکات ئەوکات لەڕێگەی ئافرهتانەوە بۆان دهچێت . صفة الصفوة : /ً .

خۆبێ ڕێوست کردن بەخوا

سەعُدی کوڕی موسۆەب - خوای لێبێت - فەرموۆەتی : ڕەحمەتی

هەرکەسێن خۆی بێ ڕێوست بکات بەخوا ئەوکات خەلّکی ڕێوستان بەو دهبێت . صفة الصفوة :ِ /ً .

ئاە کەسی زۆر بۆالی خوا کێە ؟ گەڕاوە

سەعُدی کوڕی موسۆەب — ڕەحمەتی خوای لێبێت — لەتەنسری ئاەتی :

فَإِنَّه كا ل8ل ۀ را . سورة االسرآء : . ئەرموُەتى : برُثُه
ن ۘواِۡبن ۀ
لەوکەسەی تاوان دهکات پاشان تەوبه دهکات ؛ پاشان تاوان دهکات پاشان
تەوبه دهکات . الزهد ألبی داود :ئ .

ئاُه عُبادهت چُه ؟

سه‌عُدی کوڕی موسهُه‌ب — ڕهحمه‌تی خوای - پرسُاری عُبادهتی لێێت

لێ کرا له‌وهاڵمدا فه‌رمووی : عُبادهت بڕُتُه له بُرکردنه‌وه له‌دروستکراوهکانی خوا ؛ وه خۆپاراستن و دوور که‌وتنه‌وه له‌دهه

کراوهکانی خوا ؛ جێ به‌جێ کردنی فه‌رزهکانی خوا . حلُة األلولُاء : /
وه

ناسُنی عوڕوهی کوڕی زوبهُر — ڕهزای خوای لێێت -

عوڕوهی کوڕی زوبهُری کوڕی - ڕهزای خوای — ساڵ عه‌ووام لێیێت له ی

کۆچی له‌مه‌دُنه له‌دُان بووه له‌سه‌ردهمی خه‌الفه‌تی عوسمانی کوڕی

عه‌فان — ڕهزای خوای - ؛ه‌کێکه زاناُانی تابُعُن له‌الی لێێت له‌گه‌وره

زاناُانی سه‌حابه زانستی به‌دهست له‌واز - عه‌لی کوڕی ئه‌بی تاُلب و هێناوه ه و

عبدهللا ی کوڕی عه‌بباس و عبدهللا ی کوڕی عومه‌ر و ئوسامه‌ی کوڕی زهُد

و ئه‌بو هوڕهُره و زهُدی کوڕی سابت و عائُشه ی پوری و داُکه

زۆرێکی تر — ڕهزای خواُان - ؛ له‌ته‌مه‌نی 1 ساڵی کۆچی دواُی لێێت وه

کردووه - ڕهزای خوای به‌روهردگاری لێێت. -

.....

غُبادهتی عوڕوهی کوری زوبهُر — ڕهزای خوای لێبێت-

حەممادی کوری زهُد هُشامی کوڕی دهگێڕێتەوە و ئەڵێ :

له عوڕوهوە

عوڕوە زۆر ڕۆژووی سونەتی بەدوای ڤەکدا دهگرت . طبمات ابن سعد : 7/ 6.

وە ماڵکی کوڕی ئەنەس لە هُشامی کوڕی دهگێڕێتەوە و ئەڵی :

ئێمە لەگەڵ عوڕوە سەفەرمان دهکرد ئەو بەڕۆژوو دهبوو بەالم ئێمە

بەرۆژوو نەدەبوُون ؛ وە فەرمانی پێ نەدەکردُن بەڕۆژووُێن ؛ خوُشەوی
بەرۆژوو دەبوو و ڕۆژووی نەدەشکاند . طبمات ابن سعد :٧ ـ ٧.

وە ابن شەوزهب ئەڵێ : عوڕوە هەموو ڕۆژێن چواڕەکی لورئانی لە
موسحەف دەخوێندەوە ؛ شەو نوێژی پێ دەکرد و هُچ شەوێن لەدەستی
نەدەچوو تەنها ئەو شەوە نەبێت کە بەهۆی لاچی . نەخوُشەوە پردرا سُر

أعالم النبالء : ٧.

.....

وتە و ئامۆژگاڕەکانی عوڕوەی کوڕی ـ ڕەحمەتی خوای لێبێت-
زوبەُر

(کردەوەی چان ڕێنووُت دەکات بۆ
چاکەکاری)

عوڕوەی کوڕی زوبەُر ـ ڕەحمەتی خوای لێبێت ـ فەرموُەتی : ئەگەر
کەسێکت بُنی کردەوەی چاکی دەکرد ؛ بزانە کردەوەی چاکی ئەوە تری
هەُە ؛ ئەگەر بُنت کردەوەی خراپی دەکرد ؛ بزانە کردەوەی ئەوە
خراپی تری هەُە ؛ بەڕاستی کردەوەی چان ڕێنموُت دەکات چونکە بۆ
چاکە ؛ کردەوەی خراپ ڕێنموُت دەکات بۆ . صفة الصفوة : خراپە

/ 1 ـ ٧.

(زۆر لە پەروەردگارتان بپاڕێتەوە)

عومەر ڕۆیشت بۆ نوێژی دهکرد ؛ ڕاوهکه زوو نوێژهکەی تەواو کرد ؛

عومەر بانگی کرد ؛ پێی فەرموو ئاڵە تۆ هێچ پێوستی و داواکارێت لە

پەروەردگارت نێە ؟ من لەکاتی نوێژکردن ئەوهندە پەروەردگار لە م

دهپاڕێمەوە هەتا داوای خوێشی لێ دهکەم . صفة ◌ء / 3.
الصفوة :

(ئەگەر شتێکی ڕازاوهی دونیاتان بۆی)

عوروهی کوڕی زوبەُر — ڕهحمەتی خوای لێبێت — بەهُشامی کوڕی

فەرموو : ئەگەر شتێکی ڕازاوەی دونُیاتان بُنی ؛ فەرمانی نوێژکردن و ئارام گرتن لەسەری خێزان و منداڵەکانتان بکەن . حلُة األلوُلاء : ٍ / به
13.

ناسُنی عومەری کوڕی عبدالعزُز - ڕهحمەتی خوای لێبێت -

عومەری کوڕی عبدالعزُز — ڕهزای خوای لێبێت — نەوەی عاصمی کوڕی

عومەری کوڕی خەتتابە - ڕهزای خواُان لێبێت - ؛ گوندێن بەناو حلوان لە

لە مُصر لەدانُ بووە ؛ باوکی ئەمُری ئەم بووە ؛ زانستی شوێنە وە

شەرعی وهرگرتووە لە سەحابە و تابُعُن لەوانە ئەنەسی کوڕی مالُن و

سەعُدی کوڕی موسەُەب و زۆرێکی تر - ڕهزای خواُان لێبێت - ؛ وە لە

حمص لەتەمەنی 3 ساڵی بەژهەر وهفاتی کرد . تارُخ الخلفاء :ٍ.

عُبادهتی عومەری کوڕی عبدالعزُز:

موٍُرهی کوڕی حەکەم — رهزای خوای لێبێت فەرمووی : فاُتمەی کچی

عبدالملن بێی فەرموم : ئەی موٍُرە ؛ لەوانەُە زۆر کەس هەبێت نوێژ و

رۆژووی لەعومەری کوڕی عبدالعزُز زُاتر بێت ؛ بەاڵم کەسم نەبُوە وە دهچ ی ژوور

لەپەروەردگاری بترسێت ؛ کاتێن چوبأە ئەو وەن ماڵەوە

عُبادەت کردنی ؛ بەردەوام دەگڕا و دەپڕاُەوە هەتا خەو بەسەر چاوەکانی

دادەهات و دەخەوت ؛ پاشان دوای خەبەر شەوتا بەُانی دەستی بوونەوە

دەکرد بەگڕان و نزا و پاڕانەوە لەخوای . حلُة االولُاء : ◌ُ /ّ. گەورە

عەتائی کوری ڕەباح - رەزای خوای — فەرمووی : فُاتمەی خێزانی لێبێت

عومەری کوڕی عبدالعزُز بۆی و فەرمووی : ژوور گێڕامەوە چوومەی

نوێژکردنی عومەری کوڕی عبدالعزُز ٌنم دەستی لەسەر کوڵمەی

روخساری بوو و ئرمێسکی دەسڕەوە ؛ وتم : ئەی ئەمُری باوەڕداران چی

ڕۆداوە ؟ فەرمووی : ئەی : من کار و باری ئوممەتی موحەممەدم فاتمە

خستۆتە ئەستۆم ؛ بڕم لە هەژارانی برسی ؛ لەنەخۆشان کردەوە وەی

ناڕۆار ؛ لەکەسانی ڕووت و ؛ لەکەسانی ستەملێکراو ؛ وە ماندوو وە وە

لەکەسانی نەناسراو و بەندکراو ؛ وە لەکەسانی بەساڵچوو و خاوەن منداڵ ؛

جا بۆم دەرکەوت کە خوا پرسیاری ئەوانم لێ دەکات ؛ دەترسم مافی ئەوانم

پێ جێ بەجێ نەبێت بۆیە بەزەم بەخۆمدا و گڕام . سُر أعالم هاتەوە

النبالء : ۞ / ۞ / ۞.

لەتادە - ڕەزای خوای لێبێت — فەرمووی : پاوێن بەناوی ئین و

لئەهتەم هاتەالی عومەری کوڕی - ڕەزای خوای لێبێت - ئەم عبدالعزڕ

پاوە بەردەوام ئامۆژگاری عومەری کوڕی دەکرد هەتا عومەر عبدالعزڕی

دەستی کرد بەگڕان و پاشان کەوتە خوارەوە و بێ هۆش بوو . سُرة

ومنالب عمر بن عبدالعزڕ البن الجوزي :۞.

.....

وتە و ئامۆژگارەکانی عومەری کوڕی عبدالعزڕ — ڕەحمەتی خوای لێبێت

-

(باشترین عُبادەت)

— ڕەحمەتی خوای لێبێت : - فەرموێەتی

عبدالعزٛز عومەری کوڕی

باشترٛن عٛبادهت برٛتٛه له جێ بەجێ کردنی فەرزهکان دوورکەوتنەوە
وە

له لەدهەه کراوهکان . سٛرة عمر بن عبدالعزٛز البن الجوزي : 3.

(دادپەروهری)

مەٛمونی کوڕی — ڕهحمەتی خوای لێبێت — عومەر
مٛهران فەرمووی : ی

کوڕی عبدالعزٛز — ڕهحمەتی خوای لێبێت — منی بەسەر چەند
کەسایێکەوە

کرد بە کاربەدهست ؛ پاشان پێی فەرموووم : هەرنامەٛەکی منت بۆ
هات و

زاڵنت نامەکە حەقە ئەو بڕیشە بەئەرزا و کاری پێ . البداۃ والنهاۃ : 3 /إ.

(هۆچ نەخۆشەن پستر نە لەتاوان)

عومەری کوڕی عبدالعزڕ — ڕحمەتی خوای لێبێت — فەرموۆەتی : ئەی خەڵکنە ئەوکاتە داوای پڕشن دەکرێت ئازارێکی زۆر لەالشەدا هەبێت کە ؛

جا ئاگاداربن و بزانن کە هۆچ ئازارێن لە نەزاڵن کوشندەتر نە ؛ هۆچ وەک نەخۆشەن لەتاوان پستر نە ؛ هۆچ ترسێن لەمردن وەک مەترسدارترنە .

سرة عمر بن عبدالعزڕ البن الجوزي : 11.

(زانابۆان لوتابی بە)

عومەری کوڕی عبدالعزڕ — ڕحمەتی خوای لێبێت — فەرموۆەتی : ئەگەر بتوانی بە بەزانا ؛ ئەگەر نەتوانی بە بەلوتابی ؛ وەک ئەگەر ئەوەشت نەتوانی ئەوکات ئەوانت خۆش بوێت ؛ وەک ئەگەر ئەوەشت نەتوانی ئەوە ڕلت لێان نەبێت . ابن عبدالحکم :إ.

(گێلتڕنی خەڵکی)

عومەری کوڕی عبدالعزڕ — ڕحمەتی خوای لێبێت — بەچەند کەسانێکی دەوروبەری فەرموو : پێم بڵێن گێلتڕن کەس کێە ؟ وتان : کەسێکە دواڕۆژی بەدونای فرۆشتووە ؛ عومەر فەرمووی : پێان بڵێم کێ ئاە

بەدوای جگە لەوگێرە ؟ فەرموون : بەڵێ بڕوام هەیە . کەسێکە دوا ڕۆژی فرۆشتووە

کۆتای